

ఆభినవసరస్వతి

యచుకొక మాసపత్రిక

అష్టావధాని బానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రిచే

బ్రచురింపఁబడుచున్నది.

గుంటూరు.

సంపుటము 14	1922 సం॥	2, 3 సందికలు
	మే, ౧౯౨౨	

విషయములు.

౧	పుష్పగిరిస్వామివారి నిర్వాహము.	} పత్రికాపతి
౨	అంటగిరివాగు	
౩	భారతీయవస్త్రధారణము.	
౪	పుట్టిసోదలు మృత్యులగుట.	
౫	నాగరిఖండము - త్రికాడపరి	
౬	ధర్మనిర్ణయము - మల్లాది ఆంజనేయశాస్త్రిగారు	

చందానిర్ణయము సంవత్సరమునకు.

ప్రధానపోషకులకు రు 25 0 0 సహాయకులకు రు 8 0 0

పోషకులకు రు 10 0 0 చందానాయకులకు 8 0 0

చంద్రికా ముద్రాక్షరశాల, గుంటూరు.

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
and published at Guntur, by the Editor Ashtavadhani
Janapati Pattabhirama Sastry

అ భి న వ స ర స్వ తే.

సంపుటము ౧౪ } గుం టూ రు, } సంచిక ౨, ౩
 దుందుభి సం॥ వైశాఖ శ్రేష్ఠములు. }

పుష్పగిరి స్వాములవారి నిర్వాణము

శ్లో॥ అంభోధి స్థలతాం స్థలం జలధితాం ధూళీలవ త్తైలతాం
 మేరు ర్ఘ్రత్కణతాం తృణం కులిశతాం వజ్రం తృణప్రాయతాం

ప్రధాన పోషకులు.

- 1 శ్రీ శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరిస్వామిల వారు.
- 2 శ్రీ శ్రీ రాజా గద్వాలసంస్థానాధీశ్వర సీతారామ భూపాల బలవంత్ బహద్దరువారు, గద్వాలసంస్థానము.

పోషకులు

- 1 రామసింగుగారు, నెల్లూరు సాపురపు సంస్థానము మేనేజరు, నెల్లూరు.
- 2 బాలారి వెంకటరత్నంగారు, కలీలు, గుంటూరు.
- 3 ఎనమండ్ర లక్ష్మీవరసింహముగారు, మర్చెంటు, బెజవాడ.
- 4 మోతె గంగరాజుగారు-విస్సన్న పేట గుండేపల్లి యెన్టీలుజమిందారు.

- 5 బాగలమాడి తుప్పస్వామి నాయుడుగారు, కారంచేడు.
- 6 అల్లాడి లక్ష్మణరావుగారు, కరణం, జంగపల్లి.
- 7 రాయవరపు గజ్జాజుగారు, మూలపేట.
- 8 గూడూరి వీరనాంబశివరావు సర్దేశపాండ్యగారు, మానెకొండు.
- 9 కంమూరు లక్ష్మీప్రసాదరావు బహద్దూరు జమిందారుగారు, ఉల్లం.
- 10 కాతా నూన్యవారాయణరావుగారు, మర్చెంటు బెజవాడ.
- 11 శీతల్ సింగుగారు, మర్చెంటు, వాగవరం.

సహాయులు.

- 1 పట్నూరి నారాయణరావుగారు, శ్రీరసాగరము.
- 2 పెద్దిభట్ల వీరయ్యగారు, వీధరు, బెజవాడ.
- 3 జంగంకోట రాజారావుగారు, ఏషియన్ కమర్షిల్ ఎడ్యుకేషన్ కంపెనీ సెక్రెటరీ.
- 4 కొండ్లూరు నారాయణరావుగారు మర్చెంటు, ఏలూరు.
- 5 చారబుడ్డి రత్నారెడ్డిగారు, వ్యాలపోగుల.
- 6 నెల్లూరు వరసింహారావుగారు, చొవగా.
- 7 ములుకుట్ల నవనీలవధాని గారు. దేవామృతరసం ప్యాపయిటరు కరూరు
- 8 గోపేటి వేణుగోపాలరావుగారు, పోలీసుసబ్ డివిజన్ సుప్రెంటెండు, గుంటూరు.

- 9 తెలమకర్ని శోభనాద్రిరావుగారు, అడ్డూరు సివారు.
- 10 రావిప్రాణ రాఘవనీశీతులుగారు, పోలీసుసబ్ డివిజన్ సుప్రెంటెండు, కాల్వేటివగరము
- 11 పిల్లలయట్టి సోమయాజులుగారు, తహసీలుదారు, ఒంగోలు.
- 12 వావిళ్ల వెంకటేశా శ్రీగారు, చెన్నై పట్టణం.
- 13 కాకుమాను హనుమయ్యగారు, నర్సారావు పేట.
- 14 మెదతు కిషోరావు దేశములుగారు, నల్లబల్లి.
- 15 నెల్లూరు కేశవరావు దేశములుగారు, నెల్లూరు.
- 16 శ్రీ శ్రీ లక్ష్మీవరసింహస్వామివారు, యాదగిరి.
- 17 తిప్పరాజు కామేశ్వరరావుగారు, కరణం, దుగ్గిరాల.
- 18 లింగా వెంకటరెడ్డి దేశములుగారు మందవరము.
- 19 తంగడ వరసింహారావుగారు, కరణం, మోజంపాడు.
- 20 నారాయణరావు గారు, నాతాపల్లి.

మునకుఁ జేరిన మురికినాటి బ్రాహ్మణుడు, బాల్యమునఁ దలిదండ్రులచే
రాజకీయకలాపారమునకై ప్రొద్దుటూరిలో నుంపఁబడి చదువుచుండ
స్వసింహభారతీస్వామి రుజుగ్రస్తుడై దేహమును విడువఁదగినసమయ
మరుదెంచుట యూహించి పూర్వాశ్రమియ బ్రాత్యపుత్రాదులు కొం
దఱుసమీపస్థులైయుండి పీతాధ్యక్షత నఖిలపించుచున్నను దదధికార
మువహించి నిర్వహించుకొనఁదగిన సల్లక్షణములువారియందుఁ గనఁబడ
మిని దూరస్థుడైన యీపిల్లవానిం బిలిపించుకొని యాశ్రమస్వీకార
మున కంగీకరించుమని కోరుటయు సన్యాసాశ్రమమున నిష్క్రమించి
త్రుడై మనఁగలుగుట కష్టసాధ్యమని యందుల కంగీకరింపఁడయ్యె.

అయినను సతఁడే యాస్థానమున కర్హుడని యాత్మకు నిశ్చయము
కలుగుటంజేసి యనేకవిధంబులఁ బ్రబోధించి యందుల కంగీకరింపఁజేసి
మహామంత్రం బనుగ్రహించి యాస్వసింహభారతీస్వాములవారు సమా
ధిగతుండగుటయుఁ బ్రాయమువచ్చునంతవఱకును బ్రభుత్వమువారే పరి
పాలకులు కావలయుటవలనఁ బ్రొద్దుటూరు డిస్ట్రిక్టుమున్సిభకోర్టుఫీడ రొక
రిపీరిమునకు మానేజరుగా నేర్పఱుపఁబడియె. ఆయన దూరదర్శియగు
కతంబునఁ బీతాధిపతులగు యతులకు విద్యతైయత్యావశ్యకమని యూ
హించి వెంటనే కర్నూలు రాజకీయకలాపార శాలలో సంస్కృతోపాధ్య
యూగుగానుండిన కరివెన సదాశివశాస్త్రిగారిని బిలిపించి నెలకు గిం రూ
పాయలవేతన మేర్పఱచి బాలస్వాములచే బరింపఁజేసెను. అంతస్వా
మి గ్రామముగా రామశబ్దము మొదలు కౌముద్యంతము తత్సమీపమునఁ
బరించుటయు మానేజరు తావత్పర్యంతమును దగురీతిని దేశసంచరణంబు
సరించి యదివఱకున్న ఋణములుకూడఁ గొంతవఱకుఁ దీర్చి పీరిము
విద్యాశంకర భారతీస్వాముల యధీనముఁజేసి వెడలిపోయెను. తరువా
త మల్లాది యాజనేయశాస్త్రిగారివద్ద న్యాయశాస్త్ర మారంభించి
సామాన్యవిధాక్తి పర్యంతము సత్వరంబుగఁ జదివి వేదాంతశాస్త్రంబున

విశేషపరిశ్రమముఁ జేసి విద్యాశంకరభారతీస్వామి విశ్రుతయశముం గడింపంగలిగెను. భాస్కరోదయమగునప్పటికే ప్రాతరాహ్నికము నిర్వర్తింపి భాష్యపారాయణమునకుం గడంగెడి యాయతి శేఖరు నెంతయేని సన్నుతింపనగు. మఱచియైనను శ్రీవ్యక్తిని గన్నెత్తిచూచుచున్న యాభి శేంద్రియు మహత్త్వ మేమనివర్ణింపఁగలము. యతులకుఁడఁడగిన యభి లసద్గుణములునయ్యాచార్యునొద్దనావాస మొనరించెనుట స్వభావోక్తి. గజాద్యారోహణమును గిరీటాదిధారణమును నిత్యాదికములుకొన్ని యతి ధర్మములుకావని కొందఱాత్మేపింతురు, నిజమునకవి యతిసామాన్యమునకు ధర్మములుకాకున్నను బీతాధిపతులకుఁ బరిపరాగతము లగుచున్నయవి.

ఉత్తమధర్మములన్నియు నుత్సన్నములగు నికాలముననేకాక చాల కాలమునుండియుఁ బీతాధిపతులు వైయాచార మనుష్ఠించుటకుఁ బ్రబలకారణ మేదియో యొకటి యుండితీరవలె, అట్లుండకున్న విధి దూరములగు నిట్టిపనుల సహించి మన మూరకున్నను మనభూర్వికు లూరకుండరు. లక్ష్మీసరస్వతీవర ప్రాప్తమై విద్యారణ్యులనాటించుండి యే యాయాచారము వచ్చుచున్నట్లు కొన్ని గ్రంథములవలనఁ గనఁబడుచున్నది. వాని ప్రామాణ్యము మున్నగు సంశయములు చర్చించుట కీది యవసరముగామిని విడిచి ప్రకృత మనుసరింతును. ప్రకృతముగఁగిరిన స్వాములవారు ప్రథమమునుండియుఁ బ్రభుత్వమువారి పోషణక్రింద నుండెనవారగుటవలనఁ బ్రాయమువచ్చిన తర్వాతఁ దమధర్మములఁ దాము చక్కగా నెఱవేర్చుచుఁ దమవ్యవహారమునుగూడఁ దాము చక్కగా విచారించుకొనఁగలిగిరి. అఖలమును సమాత్మ్యలే నిర్వర్తించుచున్నను వారిమీఁదితనిభి తాముచేయుచు దానాదానములయందును నిగ్రహముగ్రహములయందును సర్వస్వతంత్రులై యుండుచువచ్చిరి. అందువలననే యాస్థానసేవకులకందఱికిని నహ్వరిపేరన్న సింహస్వప్న మైయుండెను. సత్త్వవర్తనగలవారి ననుగ్రహించుటకును దుష్టవర్తనగలివారి దూరగు

లజ్జేయుటకును వెనుదీయరైరి. జాగత్వమునుమాట స్వామివారి చెవుల
బడరానిదయ్యె. శ్రీ వారికి మైసరుతీరునాటికి విద్యాగురువులగు కరివెన
సదాశివశాస్త్రిగారు వేయారులిచ్చి విశేషము సంతోషపెట్టఁబడియు
మొక యాజుమాసములైనను సమాత్యక్తీర మలంకరింపజేయుఁడని వేడి
సమీపి సుందల కన్బ్రహ్మచారి. అట్లనుగ్రహింపఁబడి సర్వాధికారము
లతో సంస్థానమునఁ బ్రవర్తించుచో నాశాస్త్రిగారిపై నిజమో యబద్ధ
మో పూర్వోక్తదోష మారోపింపఁబడుటయు విద్యాగురువులైనను స్వా
స్థానంబున నన్వరియునికి స్వాములవారి కిష్టముకాకపోయెను. కాకున్న
ను దమనోటిమీఁదఁగా వెడలిపొండని చెప్పలేక వారి కేదో పనికిలిగి
స్వగ్రామమునకుఁ బోయినప్పుడు మరల నీస్థానమునకు రాగవసరములేద
నియు వచ్చిన మీఠూర్వగౌరవము ఖా కుండదనియు వ్రాయించిరి.
అట్టి తీక్షణతను లభ్యు లాదోషమున కొడిగట్టిన నెట్లుసహింతురు ?
వాని నెట్లు స్వసాన్నిధ్యమున నుంచికొందురు ? అట్టివారి వెడల నడచు
చునే యుందురు.

భూములవలనవచ్చు నాదాయమే ౧౦,౦౦౦ రూపాయలనాటకు
గలిగియున్న యీశీరమునఁ జంద్రమాళేశ్వరాది దేవతాసంబాధి కలఁదా
తభూషణాదులును గోశమును గాపాడుటకుఁ దగిన పరివార ముండవల
యుటవలనఁ గొందఁ తాయుధపాణు లుంచఁబడియుండిరి. అందుఁ గొం
దఱు క్షుత్రియులఁట. వారిలో గురవరాజును నొక్కఁ డుండెనట. పరం
పరాగతులై యిట్టివారు గొందఁ తాపీతంబున నుండుచుండిరి. గురవరా
జునువాఁడు చిఱుతప్రాయపువాఁడై యావనోద్యేక ఘోషహించి వర్తిం
చుచుండఁగాఁబోలు. స్వాములవారికో లేక మఱియొకఁడో చెవిలోఁబో
టులేచుటయుఁ దన్నివారణార్థమై తరుణీప్తవ్యము కావలసి పై గురవరా
జును బోయి యెచ్చలేని యడిగి తెమ్మని యం దెవరో యాజ్ఞయిచ్చిర
ట్లుఅంత వాఁ డొక కాపుతవద్దకే యడుగుసమయమున కాపె శిశు

పునకు స్త్రీస్యమిచ్చుచు గొం చెప్పు సేపుండుమ నెనట. గాజంతవజ కాగ. లేక
రెండవ స్త్రీస్యమును నేనుగ్రహింతుననె నట. అంతవది యన్వార్త భర్త
టిగించుటయు గ్రమముగా నదిశ్రీవారి చెప్పలవజకు బోవగలిగెనట.
అప్పుడు వార లిట్టిదుర్మార్గుఁ డన్యదాస్థానమున నుండఁగఁడుకావున
నచిరంబ వానికిరావలసిన శీతము లెక్కచూచి యిచ్చివేసి వెడలఁగొట్టు
డని యీ డనముగా నాజ్ఞ యిచ్చెనట. మంత్రు లట్లు చేసెరట. అట్లు నిష్కా
సిత్తుడై వాడు వెంటనే వెడలిపోక మరల నాలుగైదు దినము
లాయవార నుండెనట. అట్లుండి యొకనాడు రాత్రి మూడవజామున
వేసవికాలమగుట బయలుపఁ దడకలనడుమ మడలేమందముపై బరుండి
నిద్రించుచున్న స్వామిని జంపు ధూపాహారో గత్తిబట్టుకొని పోవుటయు
బహురాబ్దతైతు వాని కడ్డమునచ్చి యాకత్తిచే బాడువఁబడి క్రిందఁ
గూలెనట. వీజనధాన్యైన మఱియొకఁ డది చూచి పాటిపోవుటయు
గురవరాజు గురుని పర్యంకమునఁ గూరునుండి కొట్టిలేపి యట్ట కసిదీత
ననేకపర్యాయము లసిధారచే నంగ. మఱవఱలు గావించెనట. అక్కటా!
ధుర్జయ మెంతపనిగావింపజేసె. ఎట్టిసద్గుణరాశి శంతటి సుకుమారి. శెట్టి
దుర్మరణము ప్రాప్తించె. ఈ ఘోరకార్య మేజన్మపుఁ గర్మానుభవమైయుం
డెడిని. అయ్యయ్యా! ఎంతమాట వినవలసివచ్చె.

“గురులు శిష్యులతోడ గుర్తిద్రులాడఁగలేక మానముద్రవహించి
మనఁగఁజూతు”రన్న స్కాందమహాపురాణాంతర్గత నాగరఖండవాక్య
మును సార్థకముఁజేయుకాల్గము సమీపగతమగుటవలన స్వాములవారు
జ్ఞనపదసంఘారమును సంకుచితముఁజేయు సంకల్పముతో నేఛాలవత్తుక
బూర్వమున్న యగ్రహారములుకాక భూముల నార్జింపఁగలిగి కొలఁది
కాలములో సంచారముచేయకున్నను జంద్రహాసేశ్వర సేవాసత్కార
ములు చక్కగా సంవత్సరముపొడుగునను జరుపుటకుఁజాలినంత, యాదా
యమేర్పఱచుదీక్షతో నేయుండిరి. అయినను నాలుగైదువత్సరములనుండి.

యేమబాధ లధికమగుచు జనులు మనుటయే కష్టముగానుండుటకుఁ జింతిల్లుచు సంచారముం జాలించి వీరమునకు నిత్యనివాసమైన పుష్పగిరి లోనోనివాసముచేయుచుండిరి. 2 యేనుంగులు రర పెద్దబండ్లు తగినపరి వారము నంతయుఁ గలసి రం జీవము లనుదినము నాస్థానధనముతో జీవింపవలె, అదిగాక చాతుర్భాస్య నవరాత్రాదివ్రతములు యథా కాశ్రమధికధనవ్యయముతో నిర్వర్తింపఁబడవలె. తాము యతులై నను సంస్థానమర్యాదానుసరణముగా పండితసత్కారాదులు ఫరగా జరుగుచుండవలె. ఇట్టివ్యయములలో సంచారము సరిగాలేకయుండు నీ సోలుగై దుశస్థిరములలో నదివఱ కార్జించియుంచిన గింంం రూప్య ములు వ్యయమయి పోవలసినచ్చె. అట్లయినను నిక్కాలమున కేదో విపత్తువచ్చుటమదికఁ గొంత పొడకట్టుటవలన సంచారమునకు బయలు వెడలుటకు సంకల్పింపకయే యుండిరి. ఋణముచేసి తినవలసినవచ్చినదని నదిపులు చాలఁ బ్రార్థించి బయలుదేరఁదీసిరి. కృమముగా వచ్చుచు బెజవాడనుండి గుంతకంటికిఁబోవు రైలుమార్గములోఁ గంభమున కీవల భాగమున మారకాపురమున కావలభాగమున నున్న తర్లపాడను సూ రికిఁ జేరుటయు శ్రీవారి శరీరమున దద్దుపోసెను. అక్కారణముచే రానున్న యాప త్తదియేకాఁబోలునని యూహించి యూరోగ్యముకలు గునంతవఱ కాయకారనే యుండ నిశ్చయించి యుండుటయుఁ గొనము దలు ముప్పుదినలంబదివేలరూపాయల ఋణము చేయవలసినవచ్చెను.

అట్టిసమయమున నిట్టిదుర్మరణము శ్రీవారికి సంప్రాప్తించుటయు నాకలకలము విని చుట్టుపట్లవా రరుదెంచునప్పటి కాహంతకుఁ డంతః ప్రవిష్టుడై గొళ్ళెముతైచికొని యింకను దివానునుజంపెదను వారిని జంపెదను వీరిని జంపెదనని ప్రేలుచుండెనట. అట్టిపట్ల నాకస్మికముగా నైన యకార్యమున కలమటఁ జెందుచు నమాత్యవరులగు బోయల కుంట నుబ్బనరసయ్యగారు ప్రభుత్వమువారికి రిపోర్టులంబనఁ జేసి

తవ్యమునుగూర్చి పర్యటించిచి కంకరభారతీస్వాములవారు స్వపీఠమున శాస్త్రప్రకారము స్వశిష్యు నొకని స్థాపించి యేగకున్నను బెత్తేంద్ర నుండి పీఠసన్నిధివహించుచు శ్రీవారికి ముఖ్యపరిచారకుడై సత్యతాపములును శమదమములును జక్కగా గలిగి సంసారమందలి విరక్తిచే సన్యాసమభిలషించుచుండియు స్వామివారి యుపేక్షచేతనే నిలిచియుండిన సన్నిధిశిష్యునిచే దద్దురుపీఠ మలంకరింపఁజేసిరి. ఆయన వంశోలు రాలూకాలోని యొక యూరనుండు వెలనాటి బ్రాహ్మణుఁడు. గింజపల్లి పున్నయ్యగారను తదాస్థానవేదధరుని కనిష్ఠుఁడు. జపతపములతోడను స్వామివారి సపర్యతోడను సర్వదా కాలముపుచ్చుచు సచ్చింతలో న్నిడునైష్ఠిక బ్రహ్మచారి. ఈకాలమునందని స్పష్టగింపకున్నను స్వాముల వారాచక్రయ్యయనువేరి సద్బ్రహ్మచారినే స్వశిష్యుని జేసికొని స్వకీ యపీఠాధ్యక్షత సయదలఁచియుండిరి. ఆసంకల్పమును హతాత్తుగా సంభవించిన మరణసమయమున నమాత్యులతో వ్యక్తీకరించియుండ నోపు. శ్రీవారికి శ్రీయఃప్రాప్తియొనడివము దుందుభిసంవత్సర వైశాఖ శుక్లదశమి స్థిరవారమునకు సరియగు కీర్తిస్తోత్రము 1922వ సం॥ మే 6వ తేది. 7వ తేది సూర్యోదయమున దద్ద్రామముననుండు క్రైస్తవ మతబోధకుఁడువచ్చి జరిగినకార్యమునకుఁ జాలఁజొందించి హితకునిజట్టు కొనఁ బ్రయత్నించుటయు నీవలకువెల్లి రాక లోపలనుండు పీఠసంబంధములగు తుపాకు లనేకము చేర్చి తుట్టతుడకుఁ దానే ప్రేల్చుకొనియుఁ జావక మహాశ్రమముమీఁదఁ బట్టుపడియెను. అంత మాత్రాపురము నుండి డివిజన్ మేజిస్ట్రేటుగారును సబ్ మేజిస్ట్రేటుగారును గంభమునండి డాక్టరుగారును వచ్చిచేయవలసినపరిశీలనచేసి యేకాదశిరాత్రి ౨ గంటలకు శ్రీవారి సమాధి కనుజ్ఞయిచ్చిరి.

కుత్సితుఁడగు గురవరాజుచేత నెన్నియోబోట్లుపొడువఁబడి కలుషితమైన గురువర్యుని కశేబరమును మఱింత చిన్నశిష్టుముచేసి చెడఁగొట్టి

కుండ సమాధిస్థముఁజేయుటకుఁగా సమ్మతించిన డాక్టరుగారు మున్నగు రాజకీయోద్యోగు లెంతయు సంస్థవనియులు, ఆకాలమున కరుదెంచిన వ సిసురపరిభ్రష్టనేక సహస్రజనులేకాక డిట్టికలెక్టరుమున్నగునున్న తోద్యోగులును జక్రయ్యగారను సన్నిధిశిష్యుని సన్యాసమునకును జగద్గురుపీఠాధిపత్యమునకును శంకరభారతీస్వామి సంకల్పానుగుణంబుగ సమ్మతించి నందులకు సంస్తుత్యులు. ఇట్టి విపత్సమయమున నెడంద ధైర్యమువహించి కడుంగడు శీఘ్రకాలమున, బీరమరాజకముగాకుండ నిట్టియేర్పాటు చేయఁ గలిగిన యేటూరియప్పశాస్త్రిగారును బోయలకుంట సుబ్బనరసయ్య గారును స్త్రోతాహ్నులు. అట్లు లేకాదశినాఁడు రాత్రి అగంటలకుఁ బ్రభుత్వము వారిచే బారతొకకృత్యకరణమున కనుజ్ఞయియఁబడుటయు ద్వాదశీ దినము సూర్యోదయమగువఱకు శంకరభారతీస్వామిని శంకరాలయములో సమాధిగతుం గావించిరి. ఆకారణంబున నాహరివాసరమున నందఱికిని నసంకల్పితముగా నుపవాసజాగరణములు లభించుటయు మఱునాఁడు చంద్రీకూళీశ్వరస్వామికిఁ బునస్సంప్రేక్షణాదిక మాచరించి యథావిధి పీఠమర్యాదలు నిర్వర్తింపఁబడియె. శంకరభారతీస్వామి సంకల్పానుగుణముగా జనహాస్యముల సమ్మతివహించి జగద్గురుపీఠమలంకరించిన స్వామివారు విద్యావృత్తిసంహారతీయను తురీయాశమాభిధానముతో విరాజిల్లుచు గురుస్వాములవారికి యథాశాస్త్రముగా నారాయణబలిమొదలగు పారతొకకృత్యములు నిర్వర్తించి సక్రమముగా సంచారమున కుపక్రమించి గజ్జలకొండకు వేంచేయు న్నవారు. ఈసంవత్సరము చాతుర్మాస్యదీక్ష కంభముగోమములోను నవరాత్రీదీక్ష మార్కాపురములోను జరుగఁగలవు. అనాదిసిద్ధములైన యఖిలపీఠమర్యాదలతో నభినవవిద్యానరసింహస్వాములవా రాత్రియశిష్యజనులఁ బునీతులఁజేయుచు నఖండయశ మార్జింపఁజేయుటకై యాచంభుహోళీశ్వరుఁ డభ్యర్థింతుఁడు.

కం॥ అతని సురకరుడగు సురు నవలొకడఁజేసి “యొగమహత్త్వమునావక”

వివరింపుకింకర్వరూపములవివాది పమాణమెంత?” యని యడుగుటయున్ 818

కం॥ గురుఁడిట్టులదిమె, “దినమొపురుసూతా! యొగమహత్త్వము నీకున్ నే

నెఱిఁగితిర, దత్తమాణము స్వరూపమును నవధరింపు వక్కాణింతున్”, 819

క॥ అష్టావింశతివస్త్రోత్తర సప్తదశలక్ష ౧౭౨౦౦౦ వర్ష చరిమితంబై కృత
యొగంబు పొలుపాలెడు, వందు జనార్దనుండు శుక్లవర్ణుండును ధర్మంబు చతుష్పదం
బును వసుంధర ముసలపూర్ణంబును నైయుండు మఱియును

కం॥ కామకాగ్రధనిరోధము లేమాత్రములేక నిర్జితేంద్రియలగుచున్

శ్రీమించుచుండ కృతయొగభూమిజను ల్పాంతిపరతఁ బూర్ణాయువులై
తే॥ పంచతాళపృమాణులు బహుళశాస్త్రపాఠకులు నైన యాజను ల్పదియొకాఁడు
తెలయేడులవఁకును బాఠరగురుఁ బరలగుచుండుడు లోకచీప్రాణనాథ!

ఉ॥ ముప్పదియాఁడువేలవరుము ల్లరణ్యముదాల్చి యాజనం

బప్పుడు వృద్ధభావమున కాస్పదమాను బలానురాఁ! య

ట్టప్పటివారిదైన పరమాయువు లక్షకేరత్తు, లద్దియుం

బప్పును గొంతచుండియొడ, దద్యుగసత్ర యదేమనన్ వలెన్ 820

కం॥ తద్యుగమునఁ బశుపతీవృత్తాద్యభిలాష్యులజంతులైనను దివిష

ద్విద్యాతత్త్వముగలవై హృద్య తి దాదిత్యభాషనే మాటాడున్, 821

ఆ॥ అడుకొనుచునుండు నయ్యాదియొగమున ముంగిసయు భుజిగమును సుతంబు,

ఎఱక పిల్లివొడ నెలమిం బరుం డెడుఁ, గౌరభూకములాను గలసితిరుగు, 822

ఉ॥ దున్నకవిత్రినం బుడమి తొయ్యలి వీరీహీయవాది సస్యసం

వన్నతగల్గి స్వాదుఫలభాగిరియయ్యెడుఁ, గల్పభూమిరు

ట్నన్నిభమామి నెల్లపుడు శాఖిచయంబు ఫలప్రసూనసం

ధన్నతఁ గంటకంబులకు స్థానమొసంగకయుండు నయ్యెడన్, 823

కం॥ ఆవులు మధురక్షీరము లేనేలేను వలసివన్నె యిచ్చుచునుండున్,

దేవాధీశ్వర! యగుఁజామి కావలసినయంతవట్టు కమ్మదిఘృతమున్, 824

సే॥ కతిహీనయగుచు వేపంకేజముఖియును వెతనొంద దెన్నఁడుం గృతయొగమున,

సాభాగ్యమొడలి యేసారంగవయవయు మతిఁ గుండదెన్నఁడుం గృతయొగమున,

గొడ్డురాలగుచు నేకుట్లెలవంతలయును ధృతిఁదూలదెన్నఁడుం గృతయొగమున,

కిలంబుఁబాసి యేక్వంగారవతియు నకీర్త్యగా దెన్నఁడుం గృతయొగమున,

అంటరానివాళ్లు.

చైత్రమాసవతీ కానుబంధము.

ఇక్కడకి గృతయుగస్వరూపము ప్రకటికృతము. ఇట్లుది గీర్వాణభాషయొద్దనున్నందువలనఁ దాదాపావిదులకే విదితమయ్యెడినిగాని యందఱులను గానెదను. కావున నీళ్లొకములయందలి యగ్రమును విస్ఫుట్ట మొనరించెను పద్యముల నీదిగువఁ బ్రచురింతును ఒక్క కృతయుగస్వరూపమునుదెలుపుపద్యములనే కాక యవశిష్టయుగత్రయస్వరూపాభిధానములగు పద్యములఁగూడ నుదాహరింతును. చనువరులకుఁ బ్రామాణ్యబుద్ధి గలుగుటకయి ఋషిప్రోక్తములగు నీళ్లొకము లుదాహృతములు. చూలము నతికమించుకుండ నేతత్పురాణము నాచేతనే యాధీకృతం బగుచున్నయది. ఇందనేక ధర్మరహస్యములు దెలుపబడియున్నవి. కావున గ్రంథవిస్తరీభిని సంస్కృతము నుదాహరింపకువలయుపట్ల నావిధికృతంబులగు పద్యంబులే యుదాహృతంబు లగుచుండెడిని.

— • చతుర్వ్యగ స్వరూపము • —

పంచచామరము.

“చతుర్వ్యగస్వరూపము బ్రసన్నదృష్టితోడ వి
త్రుతంబుఁజేయనాను మాకు నూత! తత్ప్రమాణముకొ
గృతాది తన్మహత్తగూడఁ గీర్తనీయమంచు” నీ
గతికొ ద్విచారి పృథ్విజేయఁ గాంచి యాతఁడిట్లునాక,

373

కం॥ “ఇయ్యర్థంబుంగూరివి యయ్యుండ్రుం డడిగియుండె నాచార్యునియ,

న్నెయ్యదితాతఁచెప్పినొకతఁ డయ్యదివచియించు తాఁడ నంతయు మీకుక,” 374

ఉ॥ తొల్లి కచీపమేతముగ దొడ్డసభాఫలిఁగూరుమండి శో

భిల్లెడి పాకకాసనుని బ్రీతి భజించిరి వచ్చిడవతా

తల్లజ నీధసాస్య ముని దైత్య భుజంగమ శిన్నరావృకః

పుల్లసరోజ నేలలు ఋభుసభు భక్తిపురస్కరంబుగకా,

375

కం॥ కలలుం గావ్తలు నిమగ్నములు నత్కరమ్మలు గ్రహములు మా ర్తముతై

తలనెడి సొంగత్రునులును బలుతీగ్రము లాలయములు భజియించె నటుక,” 376

చం॥ అటు సమశేత్రంస్థితి సురాసురులెల్లగుఁ బ్రీతితోడ ము

న్నటి మునిరాట్పరితములఁ బల్కలు నొక్కిరికొక్కరుం బరి

న్నట్లగుఁ జెప్పించు నటఁ బ్రొద్దులు పుచ్చుచుమండ నిండుఁ దొ

క్కట నవకాశముంగని వికస్వనిష్క్రసహస్రప్రతుఁడై

377

- బుట్టు బుట్టులూ యట్టులే గిట్టుటయును నోయ్యనోయ్యన ఘట్టియించుచుండుఁగాలి
మృతసుతుం దితగాంచఁడు కృతయుగమున, నేమనంగల చోనురస్వామి! యింక,
- ఉ॥ కారు పికాచము ల్బృతినీగాంచినయట్టిరు, వ్యాధిపీడితు
ల్లారుసదీవితుల్, యము నగారము గాంచరు, జేదమ్మునం
చారమునేయుచున్ ద్విజులు శాస్త్రములెల్లబరించి వ్యాఖ్యలకు
గూరిచి బ్రహ్మసింహులయి కుంభిని గోవిదులై చరిత్రహా! 888
- త॥ త్తత్రియు ల్భక్తిసోక్కుని క్షృతలేకుఁగాగనోపరించి యతనియాజ్ఞను ధరిత్రి
ననుభవించుతురు ధర్మార్థానుయాయలగుచు సతతంబు పృత్రానురాగువారణ!
- క॥ ఊరవ్యులు క్రయవిక్రయగోరతుణకృషిముఖాత్తమలసమాచితక
ర్పారంభకారులగుచును దారుండురు కృతయుగమున చైత్యధ్వంసీ! 889
- ఆ॥ విను ప్రధానమైన విప్రులకుగ్రాహ మాని యింనుకంతయేని యితర
మాచరింపఁజూడ రవరజు ల్పూరుహితాత్! కరముశ్రద్ధఁ గృతయుగంబులోన, 890
- క॥ ఉదయింపఁడుసంకరుడవు, ఉదయింపం డంత్యజుండు, నొకసులమందే
కుదయింపం డపవిత్రును, త్రిదశేశ్వర! కానఁబడఁడు ఫిథఁ బంచముడే, 891
- తే॥ యజ్ఞజపయాజన దాన వ్రతాతి నియమతీర్థసేవాదులన్నియుం ద్రివళరాజ!
జనులు నీస్వాములగుచునే సులుపుచుందు రాదియుగమున బ్రహ్మరౌఢాశ్రమమున,
ఈసర్వలోకముఖావహంబును బుజ్యంబును నగు నాకృతయుగంబు కడచన్తు
యనంతరంబున ద్విత్రియంబగు శ్రేతాయుగంబు సంప్రాప్తింపెడైనయ్యదిపాద్రెండలమల
లొంబదియామునల ౧౨౯౬౦౦ వర్షంబులు ప్రవర్తించెడు నంధు భగవంతుండును
జగత్పాదుండును నగు గరుడధ్వజుండు శ్వేతద్వీపాశ్రయందై రక్తవర్ణునిన విరాజిం
చుండు, ద్రిపాదంబై ధర్మంబును నేకపాదంబైపాతకంబును నయ్యెడఁ గానఁబడియెడు,
పైకపాదంబగు తత్పాతకంబుచేతనే వర్ణంబుల కితరేతరస్పర్థ యుండుమిచు, తంత
ఫలాభికాంక్షులయితే జనులు తీర్థయాత్రాదికంబు లాచరింపమొవలెను, రట్లు ప్రతని
యమాదులన్నియుం ద్రిదివపాతుకఁబులై యాండుటయు 892
- తే॥ కామమున మోహముడయించుఁగలుగు దాన ద్రోహ మదిచేయి నగుఁ బ్రజయిత
కమహా, 893
- కారవాద్యేకవింశతిరాద్రవరకములను సంసిద్ధపఱచు యమండు వత్తుడు, 894
- తే॥ కర్తముల కనుకూలమౌగిని జనులు కాంచుచుండురు కత్నారకంబు తింద్ర!
కొంద తెలియి సస్వర్గంబునందయందు, కొంతమందికి మోక్షంబుగూడ దొరకె,

తే॥ ఉత్తమమధ్యమాధమత నుంద్రజను త్రివిధంబుగానుదా,
 'కుత్తమమధ్యమాధమత నుండును జెయులు ముత్తెంంగులై,
 యెత్తున నొక్కతాళమున కీడయుండు సచ స్రవజనం
 బాత్తబలప్రభావముగ నత్తటికర్తిలు నింద్రయీగతిక,

898

పం॥ జరుపునురూపులొ కృషిని త్వాసలి దున్నుచు నన్ను లిభ్యమై,
 బెరిగిఫలించు నన్యములు, పీఠినిగోయుదు రేడువారములై,
 తరులు సకాలమందునను దప్పక పుష్కరాజితంబులై
 విరులు ఫలంబు లిచ్చుచును వేడుక నేయు జనాళి కెంతయుకా,

899

తే॥ స్వర్ణమునుగోరి బాహులు త్రివిధములు బరస్పరస్పర్శ బెక్కధ్వరములుచేతుఁ
 రావరిం త్రూర్ధ్వగతికగా నఖిలజనులు తీర్థయాత్రాంశాలివతాదికములెల్ల,

900

తే॥ వేణువేడులమీదట విబుధరాజ! జన్యనముగల్గఁ ద్రేతిలో జనములకును,
 మట్టుచాస్తాబ్దములమీద సంభవించు వాధ కావస్థ క్రమముగా వారలకును,

901

పం॥ నుభయ నయ్యంగంబున యోనిసంస్కంబునుండి రజకుండును జర్మశాయండు
 ను నటుండును బురుగుండును గైవరుండును మేదుండును భిల్లు డును జండాబండును
 లోనుగాఁగల నిందితు లసంఖ్యాకులై యుద్భవించు"రని చెప్పటయు నయ్యుద్భవించు 902

పం॥ "వీరలయందభయవయం భేరిలిగనయ్యెనయ్య, యిదియంతయు వాం
 గిరప! యుద్భవించుట్టారూఢింజెప్పు" మనుడు నతడిట్లనియెకా,

903

సీ॥ బ్రాహ్మణస్త్రీయంద ప్రభవించు నూతుండు త్రివిధపురుష సాక్ష్యమునకును,
 బ్రాహ్మణస్త్రీయంద ప్రభవించు రజకుండు నూతిరేతుఁ ప్రణిపాతమునను,
 బ్రాహ్మణస్త్రీయంద ప్రభవించు జర్మకృత్తధముడో రజకుని యభామునను,
 బ్రాహ్మణస్త్రీయంద ప్రభవించునటుండును జర్మకృత్సాంగత్యకర్తమునకు,
 పుగ్గొలిచియెనయంగన హీనులదగిలి పడయు నిట్టితనపులను,
 జెట్టుచెడిదివాండు పుట్టుకయందు నే కుక్కమూతివందె లొక్కమొగిలి,

904

తే॥ నుతియును.

సీ॥ కనును దద్రావ్వాణావనితయే మాగధు జైక్కులోనగు రహోవర్తమునఁ,
 బడయు దద్రావ్వాణాభావయే బురుడుని మాగధసాంగత్యమహిమవలనఁ,
 గాంధుఁ దద్రావ్వాణాకావయే కైవర్త బురుడునితోడనా పొందువలన,
 శోడవై దద్రావ్వాణాయవలికే మేదుండు కైవర్త కూటని గలానకతన,

భిల్లంబురహునకు భిల్లంబు జండాలుఁ దవ్వఁజూఁజిలుండు తులనంబు
 బ్రాహ్మణియఁ స్వజంతుఁ బలుజాతులీరితి బ్రాహ్మణాజులకుఁ బ్రహ్లాదా, 906

అ॥ తెలిపినాఁడెసకుఁ ద్రేతాయుగస్థితి యున్నదిన్నయట్లులొవిజాచి,
 యాలకింపుమింక వచ్చింతమగు శ్రద్ధ దానపరమస్థితిని దగవదింతు, 907

ఈ॥ తదన్యగప్రమాణం దెనిమిదిలక్షల యరువదివాలగువలె ౮౬౪౦౦౦ వేయవం
 బు, లందు గరుడధ్వజం దె॥ పుమిటిస పసుపువర్ణంబుతో మావణించెడు, బుణ్ణసా
 పంబులారెందును తాదత్వయంబునం బ్రవర్తించెడివి, మరియును 908

ఈ॥ అప్పుడు నూలుపోయనములొపయి జవ్వనమంతరించెడికా,
 ముప్పురదెందుఁ బంచశతము లరుణశ్వము చాల్చుమీదటకా,
 దప్పియుండపు కాడునడి తధ్య మతధ్యము నొక్కమాదిరిగా
 నొప్పించరింతు రెల్లరును నోసురవాసుక! ద్వాపరంబునకా, 909

తే॥ పంచశస్త్రప్రమాణమై పరగుజనము కొందఱికినందు మూరెడు కొదయనులడు,
 నాతిమాపులు మఱియును నాశ్వరూపు లగుచు నొకరీతివైతింతు లెల్లునాడు, 910

పీ॥ విషువ్వుములుగాక వివరచ్యుతం దెనుఁ బకుపక్షిమృగముల భావజనుల,
 నాతిపున్నఫలంబులై తనర్యచునుండు దివ్యజంబును వృక్షములును,
 వ్యావసాయితులచే వగుధ మత్తంబులొ సమ్యంబులన్నియుఁ జక్కఁజెలచు,
 తలసివీరితిగా వర్షిండు జలదయలో, ఫలియించు సకలౌషధులును భిరతి,
 కాస్త్రముఁ జ్ఞానమునుగూడ వన్ని గిలువ, దాన మభిరీగ్ధసేవాధిభర్తచూపతి
 ఫలం భావానురూపమై శ్రీభవతుండు ద్వాపరంబున వదిలెనంబునతలెల్లకా, 911

అ॥ కన్న విన్నభంగిగా నీకుఁ దెప్పితి ద్వాపరంబుభంగి దైత్యదమక!
 యవహితుండేవగుచు శాలింపు వదియింతుఁ గరమరాద్రమైన కలిసిధింబు, 912

ఈ॥ సాధులొకవికర్ణిర్-బును సైకపాదధర్మంబును సులిపాదపాదంబును నగు
 నక్కలియంగంబు శాలుగులక్షల ముప్పదిండు వలె ౪౩౨౦౦౦ వందతొర్రలు
 వ్యవస్థారంబయ్యెడు, వరేను జనార్దనుండు శృష్టవర్ణుడై విరాజిల్లు, మూర్ఖార్థంబు
 గలించుదియు నవశిష్టంబంతయు నఘనయంబును, మఱియును

అ॥ వివసరండ్రీమాట పెంగలులై కొమా, శ్ల మ్మమాట తమ్మ లాలకింప,
 రథిపుమోలభృత్య లాకర్ణవము నేయ, రకట కలియంగంబునం దచేయ, 914

అ॥ వివసరంధ్రీమాట యనయయై పెండాము, న త్రమాట కొదలాటింప,
 పట్టువినకే వారలందఱుకొండొయలో తగవులాడుచుండ్రు తక్కియేగన, 915

కం॥ పదునా టిదులవయసున నూడుకలకుంబోరె నెరయ మొదలిడు కిరముల్,
పదిరెండుకత్తరములకు నుదనకులకు గర్భ మొదవు మరువతికాదా ! 916

కం॥ పరులకుకత్తరములు పరమాయువు కద్యుగమున బలివైత్యురూ!
కరువులు నురగంబులు వాకరచిని కత్తరములకాలము బ్రతుకుక, 917

జే॥ ముప్పదియైండువోయకమ్ములు ధరి త్రి నందజంబులు జీవించు మండగలవు,
రాగభంబులు నవ్వ్రంబు లోనులేక ! బ్రదుకు నిరువదిపాల్గుసంత్సరములు, 918

కం॥ పేలకలకుం బరమాయువు పాకాధిపైత్యదమన ! పదియో టి కుల్,
కాకియొ గ్రద్దయొ మజ్జియొ ఘోకమఁజిరచీవులగుమఁ గుల్గిని మెలఁగుక, 919

కం॥ కునకములకు చాదకకపోయకమ్ములు పరమాయువగును వెక్కిలియోగమం
దున, నిరువదియై డేదులుమను నితరపకునృజంబు మరుదీకానా ! 920

జే॥ ముందఁజిలోడఁ బత్తెఫలపుష్పపరిమృతి గృధ్రముఖ్యుని
చాండజమండమండిరములయొడి రూతుమలెచు వృక్షముల్,
పండికూశ్యహాచు భువి పాపపరాధులైవనుట్టి పా
మండుల యెల్లడంగలిగి చాల ననన్యముగాఁగ నుండెడిక, 921

సీ॥ ధర్మ మధర్మంబుదాడికిం బడలేక యటవీశ్వలంబులం దడఁగియుండు,
సకృత్ మసకృత్ంబుచాద్యునఁ బుడమిలో జనవంజకముగాక తనశృంగారమఁ,
బుడితు ల్పామరపరివోనశాత్రుకఁ గొంఁగానియట్టిరై కూరుచుండ్రు,
గురులు కిష్కలతోడ గ్రుద్దులాడఁగలేక హాసముద్రవహించి మనగఁజూతు,
తంగవారకులై పోదు రభిలషునను, లధిపులా త్తీ మభ్యుక్తుల కగ్గమగుదు,
రవనిపాటుదు చోరుల వాక్రయింతు, దిండ్ర ! కలియుగవైభవం జేమనందు, 922

సీ॥ ద్భక్తకత్తరతమైఁ దగఁజరించెడివారి కొక వాటికిని జేతు ముండఁబోదు,
పరమకాంతాత్మలై పరఁగుఁడుండినవారి కపమర్థతాభ్యాతి వ్యాప్తుగును,
జపముం దపంబును కలుషజాచెడివారి క్రమానములు పెంట్లనంటితిడుగు,
జేహైర్భద్రంబులు వెలియఁగల్గినవారి కుండదుమర్యాద యొక్కయింత,
పరహితంబుకొనుటఁ బర్యటించెడివార లాదరింపఁబడక యంగవార్త,
రగు యథార్థవాది యభిలలోగిరిరోధి, కలిమనాత్మ మేదిగలదు చెప్ప, 923

జే॥ వియును వ్యాధియును దీడ నున్యసంబుఁ విలిచినంబులకుండునుగలియొగమున,
పాపజగముల కత్కంఠబాధకములుగాఁగనుండెడినది దివోకమల్కాగ్ని ! 924

కం॥ అల్పాయుష్మంతంబుగ నల్పంబదుజను మర్త్యసంకరమున, నీ
తల్పంబదుచొప్పుదప్పి యనల్పాయువులై నవార అగుదును కృధితుల, 925

చం॥ కురియవు యుక్తకాలమునఁగూడ నువ్వుప్పిని వారివాహుల,
కురియ నెచుదు, కర్షకులకోరివరీరునఁ జైర్పలింపవో,
మరపతి! యాలు పాలనిడఁబూడవు పోషితమయ్యువాగుగా,
విరివిగ మేపఁగాఁబడియు వృద్ధినిబొంద వడేమిదిత్ర మో, 926

చం॥ గొఱియల నొంటెలం బెనిచి క్రోలఁగఁజూతురు వానితీరముల,
ధరణి వనేకమద్వ్యులకు దస్మరభావము లుగ్గుఁబాలతోఁ
బెరుఁగును, ధర్మకర్తములు పేరునకుండవు, వీరిచెంతవఱ
సిరి యరుదెంచి యుండుటకు నీగిలుమందు, నిరేమి చెప్పనా, 927

సీ॥ జవతపంబులులెన్న సులపఁజూతురుచుమీ కలిలోనకూద్రు లొకతంభుగిధిప!
ధర్మపరాయణుల తారయాదురుచుమీ కలిలోనకూద్రులొ బలిపవత్తు!
తేదముల్బలియింప విక్రమితురుచుమీ కలిలోనకూద్రులొ జడవవాహ!
అజ్ఞులున్నేయింగ అర్జునచెదరుచుమీ కలిలోనకూద్రులొ కలికధారి!
దాతలం బ్రతిగ్రహీతలు కూద్రులై క్రాంతిగలు కత్! కలియుగమున,
వంద్యులును సుతీర్థవానులు కూద్రులై కాఁగలరు చక్ర! కలియుగమున! 928

కం॥ శృతధాన్యపవిత్రం బ్రతినగరి నుసిర్వప్రభుపరివహిణి
క్షీతిగురులు సంఘరితురు కతమన్యూ! మనువుఁటి ఔపతి లేమిన్,
ఈ మఱియను.

కం॥ విష్ణుఁగఁబూడఁదగిన లభిష్టులఁగన్నంబుదినుపై కేవలకర్తా
మత్తానంబుగ నెంచుచుఁ దివ్యన్ముత్ర త్వమునను దిరిగెద రవనిక,
ఈ ఇదియెం గాక.

సీ॥ భాషంతరగ్రంథపారాయణంబులే హృద్యాపవరకప్రసక్తిగాఁగ
దుర్దానసంగ్రహపూర్వాకర్తృమో విహితమా సప్ప్రతిగ్రహముగాఁగ
తేదవాహ్నితులే ప్రవిష్టమానసతయే పరమేశ్వరధ్యానపరతగాఁగ
బారణేశకేవలభాషావలంబమే వర్ణాశ్రమాచారపాత్రగాఁగ
బరసతీ ద్వాపరమునైన బ్రదుకుచును మాన్యుమైన గృహస్థభర్తృముగాఁగ
ధారుణికి నగ్గలంబైన భారమగుచు నుండు రమరేశ! కలియుగమందు ద్విజాతా,

ఆ॥ అధములైననునుజు అంశ్యభావభిజన శోభులైదుత్రన్వికొందుభ్రాంతి
శుభ్రియుగ కమునను నాశ్రవ్యధునిజన శివముంబు నిష్ఠ చేతనుబయి, 938

క॥ పొందుదురు మేచ్చభావము బృందారకవర్మ! యెల్లదీప్తిజులును బ్రజలుకొ
నిదితకర్తృత్వవరను సందేహములేక వర్ణసంకరకరులై, 939

తే॥ సార్థవాస్తవత్రయాంగులై యాదియందు గ్రమముగాహాసవృద్ధులం గాంచుచుండు
శార్యకారణములబట్టి కలుగుగని కలుగ దెంతేని స్వాభావికముగఁ జెలిమి, 940

క॥ బోలెయలఁ బరుండు చివరకుఁ గర మల్పశరీరులగుచుఁ గలిలోన నరులొ,
దొరకకయ్యందెను గృహములు నరాటవీనివిడచుగు ననంత మరేకా! 941

క॥ అగు వంత్రంబులు తృణములగు సయమనియచుములును నల్పఫలంబులొ,
విగతాత్రియ మనాత్మ్యములగు వ్రతములు వేదములును నన్వరవిధులొకొ, 942

ఆ॥ తీర్థములును బూర్వదేవస్వరూపులొ మేచ్చజమలొ సమేతమగుచు
నగునుదూషితంబు లమరసాధా! యవిస్వ స్వస్వభావమెడలి జలములేక, 943

క॥ కుత్సితమృత్రంబులకుం గుత్సితపమాచరించు కుత్సితకులకుకొ
గుత్సితమాఘలకుఁ బరమోత్సవకరమగుచునుండు నర్వియుభుకొ! 944

ఆ॥ కుత్సితప్రసూతు సౌందర్యవంతు వయోనిధింద్యజించి యావిజనలు
కుత్సితనకుఁ గప్ప కూతునొసంగుదు రగ్ధలోభమున సురాధిపాధ! 945

క॥ కన్నెలు బిడ్డలగందుకు, కన్నెలు సురలోత్సవంబు గాంక్షింతురెదకొ,
వన్నెలు చిన్నెలు వాలించి కన్నెలు భూరుషులతోడఁ గలియుదును. రహస్యశ్లో॥ 946

తే॥ పక్కులంబునఁ బ్రభవించుపతులగుడ మగల వంచింపఁదాతు రమర్త్యశాధ!
ఎంతకాపాదినను భర్త రెల్లపనులఁ గరము దుక్కిలగుదురు కలియంగమాన,

ఆ॥ కదలువారి స్పృహలు కర్షకజతులకుం బీడచేయుచుండు, పెక్కుగతులొ,
నెలుగవట్టితప్పు నేనియొఁ బయిపెంపి ధనములాగుమంద్రు జనులయొద్ద,

క॥ ప్రాణులకు ద్రోహమొనరించుపనికిఁ గూడదిరుగుచు వధాల్లుడయిగు తిష్ఠురగు
దొరక

రాజభర్తముఁదొడ్డియించురణకు నేమువిభులు. ధనలోభమున వాని విడుతురకట!
తే॥ ఈచతుర్యుగములొం చేతదీయింతుగు ప్రమాణమొక దెప్పితి నయ్యవీర్లు.

దొలఁగు గీర్తననీయంగఁగలిగినట్టివాని యాజుత్వపరిణాంతమైనయభిముఖు,
క॥ క్రమణివేసియొక నవ్వొడవనీర్లు. దైవమొకటాడు నవ్యాదును ద

ద్దితవక్తవంబుచూచుం జతలంబయిఁగలుగునాకాధీశ!
946

యేగాంతరీయచరిత్ర మనకుఁ దెలియఁజేయును గలియుగస్వరూపము వైకాళి
 మాంజుల్యకం బ్రచురింపబడిన స్కాందచరమాపురాణాంతర్గత నాగరఖండోక్తప్రకా
 రముగానే యుండియుండు ప్రత్యక్షసిద్ధము. అన్నింటికంటెను “పండితు ల్బాచరమః
 హాసపాత్రతః గౌణగానియట్టిరే కూరుచుందు” అన్నదే యప్పడు మఱియును నను
 భవమునకు వచ్చుచున్న విషయము. అంటగానివాండ్రో వాళ్ళో రెండును గనిపెట్టలేని
 వారేకదా శ్రుతి స్మృతిపురాణధర్మముల బోధించుచు దశుక్షప్రకారముఁడచెడి పండి
 తుల నిందించుచు వస్తుత్వతాదోషము సేయమును ఘోరమును బాపభూయిన్మును నని
 లోకులకు ధర్మబోధవేయువారు? యీకాలపరిస్థితు లిటులుండునని కనిపెట్టుటవలననే
 యిట్టికాలపున కనుగుణమైన మామలు త్రికాలవేమలగు నమృతాన్నలే చేసి యున్నవార
 య. శ్లో॥ ధ్యాయన్ కృతేనుజ్జ్వల్యైతేతాయాం ద్వాపర్యమన్యవాప్నోతి తదా
 ప్నోతి కలశం కీర్త్యకేకవం॥ ధర్మోత్కృష్టహాసీవాత పాప్నోతి పురుషకలశం అల్పాయా
 నేన ధర్మభా వేన తుష్టోస్థ్యహం కలశం॥ అనువాక్యములచే వేదవ్యాములు కృతీయు
 గమున నీశ్వరధ్యానమునుండియుఁ జేర్చి యజ్ఞాచరణమునుండియు ద్వాపరమున
 నీశ్వరా రాధననుండియుఁ గలిగెడి సమలము కలియగమునందొక్క యాశ్వరిస కీర్తన
 మవలననే కలుగుననియు నిదియే ధర్మోత్కృష్టమరియుఁ దెలుపుచు నంతటి మల్పాయాస
 ముచేతనే జలు కృతార్థులగుటకుఁ దగినంతోపమును తెలియచ్చియున్న వాఁడు.
 శ్లో॥ యస్తు కార్తయుగోధర్మో నకర్తవ్యః కలశాయగే, పాపప్రసక్తాస్తు యతః కల
 శాశ్శో నరాస్తథా, నవిద్యతా నకుర్ధోర్ధో నకుర్ధి ర్మనసః కలశా, యతోత సృష్టమే
 వైకం నరాణామపకాగకం॥ అనువాక్యముచే గలియుగమందిలి స్త్రీలును బురుషు
 లును బాపప్రసక్తులగుటవలనఁ గృతయుగధర్మము పనికిరాదనియు విద్యతగాని మన
 శ్శుద్ధిగాని పరిశుద్ధకార్యములుగాని లేనికారణమున నొక్కసత్యమే యుంకిరింపవలెన
 నియు నాదిత్యపురాణమును, శ్లో॥ సర్వాణి ధర్మశాలాని పాపాయాని కలశాయగే,
 అన్నదానం హరాభక్తి రిసపాయ మిందద్వయం॥ అనువాక్యముచే గలియుగ
 మం దేధర్మములు చేసినను సక్రమముగా విర్వర్తింపఁ బడకయి పాపాయము
 గలిగించుననియు నన్నదానమును హరిభక్తియు నీరెండునే యసపాయములనియు మఱి
 యొకసప్రతియు “నారేర్నామైవ నామైవ నామైవ భవభేదజంకల నాస్త్రైవ నాస్త్రైవ
 నాస్త్రైవ గతి రన్యథా, కలశ కృగ్గియుగం తస్యకలిస్తస్యకృతే నుగే, యస్యచేతసి గోవిం
 దో హృదయే యస్యనామ్యుతః” అను శ్లోకద్వయముచే గలియుగమందు సంసార
 మస్తు ర్మోగమును గుడర్పగల యావధము హరినామమేయనియు నంతకన్న జేలొండొ
 గలి లేనే లేదనియు నెవచ్చిత్తమున హరిధ్యానింపఁబడుచుండునో వాని కిది గలియుగ

ముగాక కృతయుగమే యనియు సెవనిచిత్తమున హరి ధ్యానండుగాకయుండునో వాని
 కిఁ గృతయుగముగూడఁ గలిప్రాయమేయనియు వారందును వాక్కుచ్చియున్నవారు.
 కలికాలములు మందబుద్ధులగుటవలన దరణోపాయ మతిసులభముగాఁ జెప్పి కష్టసాధ్య
 ములగు గొన్నింటిని గలివర్జ్యములఁగాఁగూడ విద్వేషించిచూచుదురు, స్మృతిరత్నాకరము
 గరి, గర, గరః పుటలలో విధివాయాం పుజోత్పత్తై దేవరస్య నియోజనంకన్యానా మ
 సవన్దనాం వివాహాశ్చ ద్విజన్యనాం, ద్విజస్యాభౌతు నాయాతు శ్చోధిరస్యాపి సంగ్ర
 హః, పాయశ్చిత్తవిధానంచ విప్రజాం మరణాంతికం, సంసర్గదోష స్తేనాద్యై ర్మహా
 పాతకనిష్కృతిః, వరాధిపిత్వభ్యశ్చ పశూపహాజక్రియా, దత్తైరసేతగాణాః, చ పుత్ర
 త్వేన పరిగ్రహః, బ్రాహ్మణాదిషు శూద్రస్యభవవాదిక్రియాశ్చిన, మాంసదానం తథా
 క్రాదే వాన వస్తాశ్చమస్తథా దత్తాశ్చతాయాఃకన్యాయాః పునర్దానం వరస్యచ, ఏతాని
 లోకగుప్త్యధం కలే రాజౌ మహాత్మభిః, నివర్తితానికర్తాణి వ్యవస్థాపూర్వకంబుభైః॥ వం
 శవిచ్ఛేదముగుణి విగతభర్తుక మఱిదితోఁగలసి సంతతిగాంచుటయు బ్రాహ్మణు లిత
 రన్వర్తీల వివాహమాడుటయు బ్రాహ్మణులు సముద్రయానముచేయుటయు దా
 యశ్చిత్తముచేసికొన్న వానివైనను బరిగ్రహించుటయు విపులకు మరణాంత ప్రాయశ్చిత్త
 మును స్తేనాదులతోడి సంసర్గదోషమును మహాపాతకనిష్కృతియు నతిథిపూజనమున
 కును విత్రికాశ్యములకును బహువహరణక్రియయుఁ గడుపునం బుట్టినట్టి
 వానిని బెంచుకొన్న వానిని దప్ప వితరులఁ బ్రయోగం
 బరిగ్రహించుటయు బ్రాహ్మణులయిండ్ల శూరులు వంశచేయుటయు క్రద్ధమందు
 మాంసదానమును వానప్రస్థాశ్చర్యమును నొకరికిచ్చినకన్యకును గర్భాధానముగాకపూర్వము
 మఱియుకరిచ్చుటయు వీనిని గల్పాదియందు మహాత్ములు వ్యవస్థాపూర్వకముగా లోక
 రక్షణార్థమై నివర్తించుచుండిరి. శ్లో॥ ఆశ్చ కృతయుగే ధర్మాప్రేతాయాం ద్వాపరే
 తథా, అన్యేకలాయగేన్యాణాం యుగసూపాసారతః॥ అపరాశలోక్తియుగానుసార
 ముగాఁ గొన్ని కృతయుగమునకును గొన్ని తేతాయుగమునకును గొన్ని ద్వాపరయు
 గమునకును గొన్ని కలియుగమునకును ధర్మములని చెప్పుచున్నదికాని కృతయుగధర్మ
 ముల నీకలికాలమున ననవ్ధింపవలెనని చెప్పుటలేదు. ఋషులు పరమధర్మశువులై
 సర్వదా పుణ్యాహితమునకయియే పాటుపడెడివారు. కనుకనే శ్లో॥ త్యజేద్దేశం కృత
 యుగే తేతాయాం గ్రామముత్సృజేత్, ద్వాపరే కులమేకతః కర్తారంతు కలాయు
 గే॥ అనువాక్యముచేఁ బరాశరుఁడు గృతయుగమున దోష నివసించుదేశమును ద్రేతలో
 గ్రామమును ద్వాపరమున వాతనికులమును వదలవలెనని చెప్పుచుఁ గలిలోఁ గర్తవ్య
 మోక్తము వదలినఁ జాలవని యనియున్నవారు. కావునఁ ద్రేతావదలుగు ఋషులయం

బాదాసీవ్యముగనఁబఱచుట యతిగర్వితము. ద్రక్ష్యతధర్మములు బ్రహ్మస్తులచే నివృథమునఁ బ్రతిపాదించఁబడియుండ భాషాభిజ్ఞులగు పాలకోడేటి గురుమూర్తియున్నగు వారు పంచమోద్ధరణసంఘమునఁజేరి దేశవాసులయొక్కయు మతగురువులయొక్కయునభిప్రాయములని కొన్ని జనులకు వినిపింపంగడంగిరి. హిందూపంచమునుబట్టి పీడించుచున్న యారోగమునుగూర్చి వివేకానందస్వామివా రేమియో చెప్పియున్నారట కనుఁడు.

‘మనబ్రదు కెంతవస్తులపాలైనది? ఒకమాదిగవాసు మనహిందూమతమందుండి మనదిగ్గరకువచ్చినపుడు వానిని బొబ్బలరోగమునలె చూచి భయపడి దూరదూరమునకుఁ బోవుటయు. కాని ఫాదీరీదొరగారు కొంచెము నీళ్లను నెత్తిమీదవల్లి యేదియో ప్రార్థనను గొణగించియెవతఁ జూచి నీలికలచొక్కా నొకదానిని తొడుగుకొని అతిపూర్వపారదగూఁడగు వసుమత్యుని టిలొనిక వచ్చినపుడు వానికి కుర్చీచ్చియుచిమర్యాదలను చేయుని హిందువు డుండడని నేను గట్టిగా చెప్పగలను. ఇంతకన్న ను నగుటాటు వేరొకటుండదు’

ఫాదీరీదొరగారుగూడ బ్రహ్మదేవుఁడుగానీ. మాదిగవాని నెత్తిమీద నీళ్లేచల్లనీ నేయిచే పోనీ. బ్రహ్మపూర్వాచారపరాయణుఁ డట్టివాని నాత్మలనుమనకు రానిచ్చి యాన బ్రహ్మముచే నాచరింపఁడు. వారలో వీరివన్న వనియుఁ గనఁబడదు కావున నిట్టివాఁడెల్లవానికొనుటయే హాస్యాస్పదము. అప్రమాణసిద్ధుని యందుల కంగీకరించుటలేదుకాని జుంటనీయకున్నమాత్రముననే యవ్వారి కభిలభూతములందును ననుగ్రహము లేకపోలేను. వృధాబలములుబలిపై వారిని బూసికొనితిగడివాడు త్రవ్వితలకెత్తుచున్నది లేదు. తిరుగనివారెత్తనదిలేదు. నిమ్మబాతుల కేర్పడియున్న హాస్యము శ్రుతిస్త్రుత్య క్షభిధంబున జన్మాంతరము దుమ్ముకరిసిద్ధముకాని హిందూమతావలంబులగు భర్తులయొక్క కాని నిష్ఠాపరులయొక్క కాని కరుణాలోపమువలనఁ గలిగినదికాదు. ఈలోపములతయుకాస్త్రవిధిం ద్యటించి యిష్టమువచ్చినట్లు సనాతనమతస్థుల దొంగలనిమువంచకులనియుఁ దెగవ్రాసినవివేకానందునిచేకాని యన్యముకాదు. [సకేవము]

—* భారతీయ వస్త్రధారణము *

మన భారతీయులు పూర్వమున నెట్టిదుస్తులను ధరించెడివారో యిపుడెట్టిదుస్తులను ధరించుచున్నారో యందేవిధరించిన మన కారోగ్యము చెడకుండునో యాలోచించి చూతము. పూర్వపునుస్తు లిట్టివని తెల్పుగంధము లెవ్వయుఁగానరావు. కాని భారతమందుఁ గొన్ని నిద

ర్శనములు గలవు. వాని నాధారముగఁ చేసికొని మన దుస్తులను విశదీ
 కరించెదను. మగవారు దోవతిని ధరించి యుత్తరీయమును జైనవేసికొ
 నెడివారు. భారతమున ద్రాపదిని సభలోనికి నీడ్చుకొని వచ్చినపుడు
 మర్యోధనుడు తన తొడనుండి వస్త్రమును దొలగించినట్లు వర్ణింపఁబడి
 యున్నది. దీనివలన దోవతిని గట్టుకొనువారలని తోచుచున్నది. అట్లుగా
 నిఁచోఁ తొడమీద వస్త్రమును దొలగించుట సంభవింపనేరదు. కనుక
 నీకాలమందలి నవనాగరకులగు నాంగ్లభాషాకోవిదులు ధరించునట్టి
 లాగులను దొడిగికొనక దోవతులనే ధరించెడివారని నిస్సందేహముగాఁ
 జెప్పవచ్చును. దోవతిని గట్టుకొనునపుడు నాలుగు చెంగులను ముడిచెడి
 యలవాటుగలదు. ఇప్పుడు జూరుగోచీలవారి సంఖ్య యధికమైనది. ఈ
 గోచీలవలనఁ గొంత శరీరారోగ్యము చెడిపోవును. మన శరీరముననుండు
 రోమకూపములనుండి తేజస్సు బయలికివచ్చును. అట్లువచ్చిన తేజస్సు
 ఈవస్త్రమందలి నూలుపోగుతో సంక్రిమించి యద్దానితో బారిపోవును.
 ఆప్రకారముగాఁ బోవుటవలన బలముతగ్గి యాయుఃక్షీణము సంభవిం
 చును. నాలుగు చెంగులను ముడిచినచో నట్లుపోక తిరిగి యాపోగుపెం
 బడి మన దేహముననే ప్రవేశించును. ఈచెంగులు ముసుచుట కచ్చశబ్ద
 మువలనఁ దెలిసికొనవచ్చును. కచ్చ అనగా మడతయని యర్థము. ఇట్టి
 మడతలైదుండవలెనని మన ధర్మశాస్త్రములవలన విదితమగుచున్నది.
 ఇప్పటికే బంచకచ్చలతో దోవతిని గట్టుకొనవలెనని విదితమైనది. ఇంక
 రెండవదియగు నుత్తరీయమును గుఱించి భారతమం దాధారములున్నట్లు
 గానరావు. కాన “సామస్యేత్యుత్తరీయం” ఇవి మొదలగు మంత్రము
 లచే నుత్తరీయముకూడ నున్నట్లు చెప్పవచ్చును. మన ధర్మశాస్త్రమందు
 నుత్తరీయమును యజ్ఞోపవీతముగఁగాని కటిప్రదేశమందునఁగాని ధరించ
 వలెనని చెప్పియుండుటవలన నుత్తరీయమునుగూడ నాకూలుపువారు
 ధరించుచుండెడివారని తోచుచున్నది. ఈరెండునుగూడ నుపవస్త్రమును

గూడ నొక దానిని ధరించెడివారు. దీనిచే నారెంచువస్త్రములకు ముడి
యంటుకొనకుండ సురక్షించుకొనుచుండినట్లుగూర్చుచున్నది. కనుక నాకా
లమున సామాన్యములగు మూడువస్త్రములను ధరించెడివారని నిస్సం
దేహముగాఁ జెప్పవచ్చును. ఇప్పటివా ధువస్త్రమును మానివెచిరి. మన
శరీరముదలి ముడికి స్వేదవహనోగలిన బయలుదేగును. క్రిద్వానో
మూడవ వస్త్రముచే మడుచుకొనవచ్చును. అట్లు మడుచుకొనుటవలన
మృత శరీరముదలి ముడికిపోయి మన కారోగ్యము కలుగును. కావున
ఆకాలమునందు మూడువస్త్రముల ముఖ్యములేయని చెప్పవచ్చును.
ఇతను రాజసథిలకేగునపుడు విసితవేషములను నేగుచుండినట్లు విదిత
ముగాఁగలదు. విసితవేషమునగా కిండుకమును శిరోవేష్టనమును ధరి
చుట అని భారతమాయుఁ జెప్పుబడియున్నది. నీవధిని గాలానుగుణ్య
ఘన నప్రాదప్రదం కించకమును శిరోవేష్టనమును ధరించుచుండినట్లు
వ్యక్తమగుచున్నది. అకాయకమిప్పుడు లాల్పి యనుదేగున న్యవమాని
వబడుచున్నది. ఇప్పటివారు పూర్వమునులేని కొటునొకదానిని ధరి
చుట మొదలొడిగి. మన ఉన్నదేశమున నీకొటువలన నింకను నుష్ణచుధక
మయి శరీరారోగ్యముచేసను. లాల్పి చాలనకులుగనుడునుగాన లది
శరీరారోగ్యమును బెడఁగొట్టినరదు. కనుక ఔత్రయుగమునాటి మనవా
రలు ధరించుచున్నలే మన కారోగ్యకరములని చెప్పవచ్చును. మన
హైంద్రలు విదేశాచారములను విషనాడి స్వదేశాచారములనే యాచ
రణలొనరించెచ్చిన శరీరారోగ్యము కల్గివచ్చినొందించుకొనిన వారలగుట
యగాక దేశసేవాధురంధరులయ్యెదరు.

టి. వి. వెంకటస్వామిహాచార్యులు.

పుట్టినబిడ్డలు మృతులగుట.

[యస్. శారాయణరాజుగారు, పరిగి]

అనేకచోట్ల పుట్టిన వెంటనేగాని 2, 3 నెలదినములలోగాని బిడ్డలు మరణింతురు. ఇందుకు గతమేమి? బాలగ్రహము, సందు, ఋణబంధము మొదలగు హేతువులను, కొందరినిపెంచి, కొందరిని త్రుంచెడు దేవుని వలపక్షమును మన యాడువారేకరువుపెట్టదరు. పరికించిమాడగా యీదురదృష్టము మనుష్యసంతానమునకేగాని పశుపక్ష్యాదుల సంతానముకు పట్టినట్లు గన్పట్టదు. అవును నీతినియమములు లేక రాత్రి పగలు నడచింతిహో విషయలోలురై కామసుఖప్రమత్తులై చరించుచు, జిహ్వాపస్థాపరాయణులై జీవించువారి సంతానమునకుగాక ప్రకృతిధర్మమును మీరక స్త్రీయొక్క సహజమగు నింద్రియేచ్ఛ (ఋతువు) ననుసరించి, కేవల సంతానార్థము కామమువిషయమున ప్రవృత్తిములగు పశుపక్ష్యాదుల సంతానమునకేల యాదుర్దశవాటిల్లును? చరాచరములన్నిటిలో శ్రేష్ఠుడనని తలచి, నీతినియములులేని స్వేచ్ఛకు హక్కుదారుడనని మానవుడు విజ్ఞప్తిగుచున్నాడు. కాని తానుకూడ ప్రతిఘటింపరాని ప్రకృతిధర్మమును మేరను మీరినచో సుఖంపజాలనని యింకను బాగుగ గ్రహింపలేదు. అందువలననే దురంతదుఃఖములకు పాల్పడుచున్నాడు. గర్భభారణమైవను కామకర్మమానని యవనితులగు తల్లిదండ్రుల ముఖావలోకనముచేయ రోసియోయన కన్నులు తెరువని కూనలు కాలగతి నొందుచున్నారు

పీఠిక.

భావసంవత్సర నిజాపాపబహుళ సప్తమిభౌమవాసరమునకు సరియగు క్రీ॥ 1874 వ సం॥ అగష్టు 4వ తారీఖు నా జన్మదినము, మేఘసంకేతము జగన్మయ సుప్రభ తమున వచ్చియు రాని కవిత్వ ముపకామించిన పగు నేనకయేట. వ్యాకరణజ్ఞానకావ్యముగా నాంధ్రకవిత్వారంభము అగు నయేట. అప్పటినుండి ౪ సంవత్సరములకాలము తాత్కాలిక కులగు చూటుపద్యములతోడను నకావ్యములతోడనే గడపతినిగాని యే భాషయుదును నొక్కగ్రంథమేని వ్రాసెముందును. అంత యేట గీతివృత్తములని నితీశులపేరే సుమతీశతకమును గీర్వాణీకరించి పుణెదావిహామను మూఁడాశ్వాసములప్రబంధ మొకటి యాంధ్రభిమను పరచించిత. 30 వ యేట వాసంతికాసరిభిక్షమును నొక సంస్కృతనాటకముం దెనిగించితిని. ౩1వ సంవత్సరమున విద్యారణ్యకృత శంకరవిజయముం దెనిగింపఁబూని అశగ్గుమాత్రసు వ్రాసితినిగాని యంతనఱును దాని ముగించుటకు నొక మకావళి. 3౪ వ యేటఁ గంఠపథమును సంస్కృతనాటకముం దెనిగించి విగ్రహక్షతీత సుమహాపరమను నొక నిష్పాపము సంస్కృతమునందు విలిఖించితి. అట్లు భాషాసేవనమునకుఁగా భావం బుత్పాదలూఁగుటయేకాక ధర్మప్రకాశనమును గూడఁ దత్సరదుగుటయు నక్కావ్యద్విశయమును యథాశక్తి సేవచేర్చి వభినవనరస్వతీత్రక నార్జింపఁగలిగితి. పంచత్రిశదబంబునఁ బ్రారంభించి ప్రాగుక్త మదిట గ్రంథంబుతోడను ప్రాథములగు ప్రాచీనప్రబంధంబులతోడను బ్రతిమాసం బలంకరించుటయేకాక భాషనుగూర్చియుఁ బరమాత్మమునుగూర్చియుఁ బరకీయములును స్వకీయములును నైన భాషావ్యాసంబులును గ్రంథంబులును బ్రచురించుచుఁ బ్రతికాపుత్రికఁ బదుమూఁడేండ్లప్రామును ప్రాప్తిపఁజేసితిని. కావ్యచంపూనాటక వ్యాసంబులనుండే కలరు కాని కవితావిమయంబున నాకుఁ బ్రత్యక్షగురువు లెవ్వరును లేరు. ఏకలవ్యవ్యాసమునఁ దిరుపతితొకచేత్వరులే నా కవితాగురువులు. కాని గుంటూరు టవుణ్ హైస్కూలు తెలుఁగుపండితులగు శిష్ట హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు ప్రతిగ్రంథముం బఠికిలింపును నాకవిత్వపునకు పెఱుఁగుఁజెట్టిరి. “శ్రీ గురుభాష్యనమ్” యని పుస్తకము చేతఁబట్టి పాఠముచదువలేనుకాని వ్యాకరణసూత్రముల బాధనఱుకుఁ వత్సాన్నిధ్యముననే తెలిసికొనఁగలిగితి.

అదివఱకు సేనువ్రాసిన గ్రంథములన్నియు సామాన్యములై యుండుటకును గేవల మామూఁకొక సాధకంబగు పెద్దగ్రంథ పెద్దియేని వ్రాయులంపుతో నున్న వాఁడ

నగుట నీనాగరఖండము నాంధ్రీకరించుటకు విశ్వయించుకొని కృత్యాదిపద్యంబుల దరు
 వారాప్రసాదమునకు కథారంభమునుండి యాంధ్రీకరణమున కుత్సాహించి వాయు
 చు నించుమించుగా మన్నాఁబడ్యము లగునప్పటి కభినవసరస్వతి కొక పరిధానపో
 నుడుగు శ్రీ బాలరాజు పరాంకుశగావుదేశముఖుగాని సందర్శించుటకుఁజని రెండు
 మూడుదినంబులు మృష్టాన్న విశిష్టంబగు తదాతిధ్యంబునకుఁ దృప్తిఁజెందుచుఁ దద్ద
 వాఁబునవర్తిచి తిత్సమీపవర్తి క్షీగసాగంపామక గ్రామ నివాసియు సంతతపరోపకార
 పారీణుఁడును దిద్వత్పియుఁడును నన్నదాతయు నుభోచితోభయభాషావిందుడును
 రసికుఁడును సజనుఁడును నస్మత్పితృబాంధవుఁడును నగు రాశ్యభండి రత్నశ్యామ
 పూరిణఖండగు నాదేశముఖుచే నెందులకో యాచుతుండై యక్కాలంబున కందు
 వచ్చియుండ నయ్యభయలతోడి సద్దోష్టంబం జేయు యదృచ్ఛికఁబుగ నీనాగర
 ఖండపద్యంబుల గొన్నింటిఁ జదివి విరిపించితి.

అప్పు డయ్యురువురును బరమాస్తికలును భగవద్భక్తులును రసికులును నగుకతంబు
 నఁ దదాకర్ణనసరితంతోపవాధినినుగ్నమాం మాన లలము నక్కధామామ్యంబును
 బద్యమార్దవంబును బహువిధంబులఁ బ్రస్తుతించి “యీకృతినాయకుఁ డెవ్వరని” నన్న
 బ్రశ్నించుటయు నేమ నుండినవాస్తవంబు వక్కాణించితిని. అంత నాజమిందారు
 పుత్రసంతానములలో నిది యొక్కటియ కొఱతగానుండినవాడగుట “నియ్యది మీ
 బోటి విద్యత్కృతులద్యారమున నేతీరవలసియున్నదికావున మీకృతికన్యక నాకొనుగుఁ”
 డని తన యభిమతంబు వెల్లెఱుచ్చుటయు తాత్కాలిదాన్యాద్యనవద్యగుణవిష్టంబు
 బ్రాహ్మణప్రభువు మత్స్యలికన్యకు వరుండుగాదొరకుటకన్న నైహికభాగ్యంబు నేఱ
 యేమియున్నదని యందులకంగీకరించితి. అంత నాభూమికుండు తాత్కాలిక యథో
 చితసత్కారంబుల నన్నఁ బరితృప్తుండేసి వేయిమాటపదియాఁబులు వేసెగ సమర్పించు
 టకు వాద్దాపంబొసరించి యస్మదాంధ్రీక్షియమాణ పురాణ ప్రయఁణంబున కనుజ్ఞయి
 చ్చుటయు నభినవసరస్వతీద్వారంబున కత్సరద్వితయంబునుండి ముడింపించి పరకటించు
 చున్నతాడఁ సంతర్సరమున కొక్కయాశ్వాసముచోప్పున నిప్పటికి రెండాశ్వాసములు
 మిగిలెను. గ్రంథమేకీనాకీత్యత్తర ద్వితీయా(22౯) ధ్యాణపరిమితం బగుటవలన నే
 యాశ్వాసమున కాయాశ్వాసమే ప్రయరపఱచుటకుఁగాఁగొందఱు తొందరించుచున్న
 వారఁ. అట్లుగాకున్నచు రెండాశ్వాసములకొక సంపుటముగానైనను బ్రకటించుట కియ్య
 కొని దీనిని వెల్లడింపఁగలిగితి. స్కాందము మహాపురాణముగను నుపపురాణంబుగను
 మంధియున్నయది అందు మహాపురాణము పదునెనిమిదింటిలోఁ బదుమూడవదిగాఁ

బరిగణించబడుచు నేకాశీతనహస్సగ్రంథపరిమితంబును మాహేశ్వర కైష్ణవ బ్రాహ్మ
కా శ్మవంతికా నాగర ప్రభాసాఖ్య సప్తమహాఖండాత్మకంబును గోదారా ద్వ్యకవింశ
త్యవాంతరఖండమందితంబును నై కన్వపైడి. మాహేశ్వరాది సప్తమహాఖండంబులును
నొక్కొక్కటి యుత్కించిన్నవి వాధికంబుగ ద్వాదశసహస్రగ్రంథవిరాజితంబులు వాని
లో నీనాగరఖండము వచ్చుచుంబును, దీర్ఘమాహాత్మ్యప్రచురంబును నై యలరారెడి. కను
క నీ యీ ఖండంబునకు హాటకేశ్వర తేత్రమాహాత్మ్యమనికూడ నామాంతరము గలదు.

హాటకేశ్వరతేత్రమనునది యానర్తదేశస్థము. కాని తద్దేశగతంబగు ద్వారకకుం
బోలెఁ దత్తేత్ర బునకును దలంబు యాత్రికులు చనుచుండుట కనుపట్టుదు. బ్రహ్మజ్యో
తగు పరాశరమానుడు వంద్రొండవేలశ్లోకంబులచేఁ బరికీర్తించిన యియ్యది మహా
తేత్రమనుటకు సంశయము గానరాకున్నను గాలాతిపాతవశంబుననో యేలయో పాశ్చా
త్యంబులగు నితం తేత్రంబులకలె నన్యదేశముల శ్రుతిపథంబుల సంతగాఁ బ్రసరించి
యుండదు.

తే॥ “మూడునరకొట్లతీర్థము లొక్కడినచ్చి హాటకేశ్వరమంతయు వ్యాప్తమయ్యె,”

వానినన్నింటికీ గీర్తింప వశముకాదు వర్ష శతమనకైన మహర్షులార !

ఆ॥ ప్రథమకల్పమందు స్వామింభువాఖ్యుడౌ మనవుసంతరమున మానలార !

అఖిలతీర్థములును హాటకేశతేత్ర మాశ్రయించియుండె నరుగుదెంచి,

కం॥ బహుకాలముసనియుండుట బహుతీర్థము లాలయములు పాడువడెంగా,

మహామాధ్యములై ప్రకృతము మహిమితిదీవాని వినుడు వక్కానింతుకొ”

అను నిందలిపద్యంబులచేఁ బ్రథమకల్పములోని స్వామింభువమన్వంతరమున
నీతేత్రమునవచ్చిచేరిన సార్థిత్రికొట్లతీర్థములలో నూతుండు శౌనకాదుల కీగాధచెప్ప
నాటికి పెక్కు ఖిలములైనట్లు కనబడెడిది గావున నిప్పటి కెఁకను తీణదశలో
నుండిన సుందమృదు. పురాణకథితంబులగు ననేక తేత్రముల మహాత్వ మిక్కలమున
కట్టులై యున్నయది. మనదేశమందలి యమరావత్యాదితేత్రంబులును నత్యంతమహి
మాన్వితముల. అయ్యదియు నేతద్దేశవాసులచే నేవింపబడుచున్నను దూరదేశములనుండి
యాత్రికు లంతగా వచ్చుచుండుట గానువింపదు. అటులనే యీతేత్రమును దద్దేశమున
వట్టుకే ఖ్యాతి మెయింపదనోవు. ఇంకను దీనిపూర్వోత్తరములు విచారించి యనంతరా
శ్వాసపీడికలయందు వీలైనంతవఱకుఁ దెలియఁబఱుతును. ఈతేత్రమునకుఁ జమత్కార
పునును మఱియొక పేరుగూడ నుండినట్లును గయాశీర్వాదు లింద యుండినట్లును

నిది "తటతః శరయాశీర్థ మను పేర నొక్కండఁడు పురుహూతుడెసఁ గనుం బూతకుగుఁడు,
పిష్టోపాదంబునా విలసిల్లు మండెడు నతిపవిత్రంబాచు నహాదిశను,
ధన్యతమంబాచు నితీయవిశమంబు గోక్షణావహా గురుపదంబు;
ఈశ్వరోపస్థమై యంతయు రాణింబు మనునభిన్ననిదేస మణియొకండు,
హాటేశ్వరస్థ మై యట్లు మొదలు జ్యోతురాలికిఁ దచ్చుత్కారవృత్తి
పీఠకట్టింబు ద్వివశస్స చుల నని చనితాత్పరమనా నితమన్యుః ॥

అతఃపద్యమవలంకరింపఁబడినది. ఇది శిక్షాత్రయహస్త్యముం బరిమితవ్యాప్తిం
బొనరించి కృతార్థమై నను గావత్తును బురాణపరిమళమవ నంబులు పి శేషములు గాం
చేరమానరు స్తోః (శుతిస్మృతిపురాణాని విదుషాం బోధకత్ర)యం, య శ్రీభిష్టోపస్థైః
పశ్యేత్సంజో మాహేశ్వరస్మృతః, తచ్చదృష్టంపి నేదేహ తిష్ఠత్తూ స్మృతిభిఃశిల,
ఉభౌభ్యం యత్తు దృష్టంపి త స్మృరాణేషా గీయతే. విద్వాంసులకుఁ శ్రుతిస్మృతిపురా
ణములు మూడను మూడను శత్రములు ఎవఁ జేమాఁడు నత్యములచేతను బూనెడినో వా
ఁడు మహేశ్వరాశ్రయః. శ్రుతులహండున్నది స్మృతులయందును నిరంజనయందున్నది
పురాణములయందును గనుపట్టెడి అందుకు విశేషించి యీఖండమున ధర్మరహస్యము
లతివిస్తృతములు. ఎట్టివాస్తవ్యానియైనను నతిస్మృతినానంతరిము మాటిపొవుటకు సంశ
యముండదు. ఇట్టి వీని మూలమునతిక్రమింపకుండఁ జే దలంఁచుకొని వచ్చుచున్న (వాడ.
చక్రికిమక్రిగా మార్చి రసధంగముగా విలపించెడ స్వతంత్రగ్రంథమునంబోలి రసపో
షణముఁజేసియుండుట పరికల్పలక పాపములు లవివైఖ్యంబులగుదురు. అక్కడక్కడ
సీగపద్యముల పాదభూతి కొక్కిలంత వెండించు అన్యధావ్యయంబుల తాదాత్మ్యంబు
నకు బోపముండదు. భూర్భు లాదుశకులతోవల నతిక్రమింపకుండఁ జే చాలవలె
గ్రంథమువ్రాసితిమని వాతలంపు. కాని యయ్యది సరసహృదయులగు చదువరులే నిర్ణ
యింపవలయును. ప్రయత్న సాధ్యములగు పండితాభిప్రాయములర జడసి ప్రవచించుట
కై పాలుమాళింపలకు వచ్చెంచుచుండువరులు స్వాభిప్రాయంబుల దయఁజేసినివో
దరువాతియాశ్వాసముల నని ప్రకటించుకొనును. అట్టిసంస్థాము లభింపమిని లిఖించి
యీయకున్నకు ఒక్కొక్క పండితవ్రతునినిం జరివి నదభిప్రాయంబు లిచ్చియు
న్నవారు. శుద్ధాశుద్ధవ్రతులన ముద్రాపకపత్రిమాదంబులఁ బాఠకుకు వివరించియేయు
న్నకు మణియొన్ని యా నదేమియు. అట్టిస్వల్పగోమతలఁ గనునకులే సవరించుకొనఁ
జొర్రకులు

విషయ సూచిక .

10:

పుట.

విషయము.

౧ లింగోత్పత్తి

౧౩ త్రిశంకు వసిష్ఠ సంవాదము

౧౪ హరిశ్చంద్రరాజ్యోపాలంభము

౧౭ విశ్వామిత్రశృత త్రిశంకుయాజ్ఞోపక్రమము

౨౨ విశ్వామిత్రుని త్రిశంకువి సతీరమగా స్వర్గమునకుఁ బంపుటకు ద్వాదశ వార్షికతాత్పర్యము జేయించుట.

౨౩ విశ్వామిత్రవరలాభము

౨౪ త్రిశంకు స్వర్గప్రాప్తి

౨౬ వృత్రవధ

౩౫ నాగవిలభ్యరణము

౩౮ చమత్కారవృషతి కుంత్యవృత్తివృత్తాంతము

౪౮ చమత్కారవృషతి యొక్కగరమకట్టించి దానిఁబాలించుటకుఁ బుత్రోదయ నియోగించుట

౪౪ అచలేశ్వరమాహాత్మ్యము

౪౮ చమత్కారపుర ప్రదక్షిణమాహాత్మ్యము

౫౭ గర్భశృంగపర్వతసమాపమందుండటవలని ఫలము

౫౩ విదూరధ మృగయాభగ్దనము

౫౪ మాంసాదులను విదూరధునకుఁ జైతాచజన్మము గలగఁజేసెడి శర్మములఁ జెప్పట

౬౮ మాంసాదాదిపితాచత్రయమునకు విదూరధకృత క్రాద్ధద్యౌరతుల ముక్తిగలుగుట

౬౫ పితృకూపికాతీర్థమాహాత్మ్యము

౬౬ రాక్షసృత యావ్యధిశాస్త్రయాణము

౭౦ పాలగజ్జులీర్థమాహాత్మ్యము

౭౭ పాలమండనతీర్థమాహాత్మ్యము

౮౦ మృగలీర్థమాహాత్మ్యము

౮౨ విష్ణుపదీతీర్థమాహాత్మ్యము

౮౪ విష్ణుపదీగంగామాహాత్మ్యము

౮౮ గోక్షీర్థమాహాత్మ్యము

త ప్పొప్పుల వట్టిక.

పుట. పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పుట. పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.		
౨	౧౪	లయిఁకట్టి	లయిఁట్టి	౨౬	త్యెయి	త్యెయి	
౪	౧౬	లనటి	లనటి	౩౮	నయె	నయె	
౬	౧౧	ద్యదాశి	ద్వాకళ	౨౩	అన్తగ	అన్తగ	
౯	౩౧	గనలు	గనల	౨౮	గానపత్త	గానపత్త	
౧౦	౧౨	కంఠిమలగు	కంఠులగు	౩౯	పార్థిపుంగు	పార్థిపుంగు	
		చునునొ	చుఁగర	౪౦	వ్యాధి	వ్యాధి	
		నరెక	మొఁరెక	౪౪	బాచదగ్ని	బాచదగ్ని	
	౧౯	మిగు	మిఁదు			(దు)	
	౨౯	చెపును	శీర్ధ		మునపన్ను	సమగ్గుణ	
౧౨	౨౪	సమాశ్రియ	సమశ్రియ	౪౫	౧౨	విక్రితా	విక్రితా
		ము	ము	౪౭	౨౨	మట్టే	మట్టే
౧౩	౨	పోటలు	కోటలు	౪౯	౨౫	గోరంతి	గోరంతి
౧౪	౨౯	విప్పిచెపును	వేచితు	౫౨	౨౧	గరములాని	గరములా
౧౫	౨౧	సేవమా	నేవమా			సనిరిక	యనిరిక
		నదుమును	నదిమును			య	కాయ
౨౦	౨౫	మృకండు	మృకంద	౨౭		చెపుదుకొ	మిగలూ
౨౬	౧౫	తత్త్విక	తత్త్విక			క్క	క్క
	౧౭	ధర్మనూన్య	ధర్మనూన్య	౫౬	౧౬	శృతీయుఁడు	నిశ్చేతియు
	౨౦	తీర్థ	తీర్థ			(దు)	
౨౭	౧౬	మెట్టవేసి	మెట్టవేసె	౨౪		బక్ష్మమెన	బక్ష్మమెన
	౨౧	చనుదెంచి	చనుదెంచి	౨౫		కాదంపున	కాదంపుట
	౨౬	ధాత్యువాజ్ఞ	ధాతయాజ్ఞ			న్నెయు	న్నెలు
	౨౯	వహించి	వహించి	౨౯		బక్ష్మమెన	బక్ష్మమెన
		రహించె	రహించె	౫౭	౬	మాదే	మాదే
౩౧	౨౯	బృదానక	బృందానక	౫౮	౧౯	నిహాప	నిహాప
౩౪	౪	పెందమంది	పెంతమంది	౫౯	౯	కాంచనము	కాంచనము
	౨౪	తొలగ	తొలగె			ల	ను
౩౬	౨౫	గలిగియె	గలిగియె	౨౮		సంహానము	సంహానము
	౧౪	గని	గని	౬౧	౧౪	దేహము	ధాహము
౩౭	౨	నూచరించి	నూచరించి	౬౫	౨౨	కొలికంబు	కాలకాకం
	౧౦	విహిన	విహిన			లతో	బులతో

౧౯ ఏకవింశతినరకములు

౯౬ చతుర్దశస్వరూపము

౧౦౩ హటకేశ్వరశ్రేష్ఠమందు సర్వతీర్థములు బ్రహ్మశివుడు

ద్వితీయాయా శ్వాసము .

౧ వడతూరమంత్రో మాహాత్మ్యము. సిద్ధేశ్వర మాహాత్మ్యము

౧౬ అహింసాప్రాశస్త్యము

౧౮ సిద్ధేశ్వరోత్పత్తి

౨౦ నాగహృదమాహాత్మ్యము

౨౪ ఇంద్రసేనవృత్తాంతము

౨౯ సప్తర్షిశ్రమమాహాత్మ్యము

౩౭ అగస్త్యశ్రమమాహాత్మ్యము

౪౦ దేవాసురసంగ్రామము

౪౨ అగస్త్యుడు సముద్రోదకములు సానఁగు నేయుట

౪౬ చిత్రేశ్వరమాహాత్మ్యము

౪౮ దుశ్శిలంబసు మేడయొక్క యుత్పత్తి

౫౦ గుంధమాకేశ్వరమాహాత్మ్యము

౫౨ యయాతీశ్వరమాహాత్మ్యము

౫౩ చిత్రశిలామాహాత్మ్యము

౫౭ బలశాయి యుత్పత్తి

౬౦ విశ్వామిత్ర మేనకా సమాగమము

౬౩ విశ్వామిత్రుని మేనకా మోహించుట

౬౪ విశ్వామిత్రేశ్వరమాహాత్మ్యము

౬౬ త్రిపుష్కరమాహాత్మ్యము

౭౦ సారస్వతీశ్రమమాహాత్మ్యము

౭౩ మహాకాశేశ్వరమాహాత్మ్యము

౭౮ ఉమామహేశ్వరోత్పత్తి

౮౩ గోవాహుసంచదము

౮౫ కలకేశ్వరమాహాత్మ్యము

౯౨ రుద్రాక్షాటి మాహాత్మ్యము.

పుట. పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పుట. పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౧౪	౨	బనిశంబ	బనిశంబ	౨౦	పురి
	౧౦	ద్రుమగణా	ద్రుగణమా	౨౧	స్థితి
		వ్యక్తి	నిత	౨౨	మానుకీన
౬	౧౫	లేనానెచ్చె	లేనరయం	౫౦	౧
		లాల	లెలుల		
౭	౧౨	వట్టు	నొట్టు	౫౨	౨
౧౦	౨౦	తిరుప్పరుపా	తిరుప్పరుపా		
౧౬	౨౬	యిభయ	యభయ		
	౨౭	నవు	నవు	౬	
		సుఖాదిక	సుఖాధికం	౧౩	
౧౭	౨౮	కోయ్యలొ	కోయ్యలొ	౫౩	౧౪
౧౯	౨౭	యిసువు	నిసువు	౧౬	
౨౦	౪	అనిసవి	అనిసవి	౫౫	౨
	౧౪	పనాపా	పనాపా	౫౬	౧౨
౨౨	౩	దమ	దమం	౨౦	
	౨౨	కృష్ణులు	కృష్ణులు	౫౭	౫
	౨౫	మహా	మహీ	౧౫	
౨౮	౧౨	సుదుళా	సుగుళా	౧౭	
౨౯	౨౩	యథాగ	యథాగ		
౩౦	౨౮	దొరవాడి	దొరవాడి	౫౮	౭
౩౫	౮	ద్యేషిని	ద్యేషిని	౧౧	
౩౬	౫	శ్రేక్రి	శక్రి	౫౯	౧౨
	౭	లబ్ధి	లబ్ధి	౬౦	౧౨
	౮	అపవ్రదు	అపవ్రదు	౬౨	౭
	౧౦	చరిమను	చరిమను	౨౪	
౩౭	౨	కుద్ధ	కుద్ధ		
	౨౬	భూమధర	భూమిధర	౬౩	౧
౩౮	౨౨	నేమందు	నేమందు	౧౪	
		ను	ను	౨౦	
౪౦	౯	సంగ్రామ	సంగ్రామ	౬౪	౪
౪౬	౪	లగస్త్ర	లగస్త్ర	౧౭	
౪౭	౧౫	నూ	నూడ	౬౮	౨౫
౪౮	౧౦	సంసిద్ధి	సంసిద్ధి	౭౪	౧౫
౪౯	౧౫	నరదేవ్వి	నానెవ్వి	౭౬	౧౧

పుట, పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పుట, పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౭౭ ౧౫	నుయాద్రి	నుదయాద్రి	౯౦ ౩	ద్విత్యమకూల	ద్విత్యమకూల
౮౩ ౨౧	నంది	నందిని			
౨౯	నెల్లె	నెల్లె	౯౪ ౧౦	ధలము	ఫలము
౮౬ ౧౧	నెప్పటట్ల	నెప్పటట్ల	౯౫ ౩	వన్య	వన్య

ద్వితీయాశ్వాసము ౧౬ వ పుట తుదనుండిన శివసమానమైనయతిపద్యము ౧౭ వ పుట మొదట మరలఁ బడినది. ఆ ద్వితీయాశ్వాసములో ౭౨వ పుటతర్వాత ౭౩, ౭౪, ౭౫, ౭౬, ౭౭, ౭౮, ౭౯, ౮౦ పుటలు ౭౯, ౮౦, ౮౧, ౮౨, ౮౩, ౮౪, ౮౫, ౮౬ గాఁ బడినవి. పరిచూచుకొనఁగల అక్షరములు ప్రాచీనైవకారణముచే సవరింపఁ బరచు నుభేదమంతగాఁ బాటించఁ బడకుండెడివి. ఈమధ్యమఁ బొసఁగిన మహాసంగ్రామమువలన వచ్చిననువులకును ధరలు పెరిగియుండుట యందులకు నెఱింగియున్న విషయమే అక్కారణములే మఱి కాగితము బహుధని సాధ్యమగుటయు నుల్లిపొరవంటి క్రాగిత మేయపయోగింపఁబడియున్నది. దానఁగూడఁ గొన్ని యుత్తరములు స్ఫుటముగాఁ గనఁబడకయుండవచ్చునుగావున నిట్టిలోపములుసవరించు కొందురుశాశ.

వర్ణధర్మములు.

నాలుగువర్ణములవారుఁ దమతమవర్ణములకుఁ దగినరీతిగాధర్మా
చరణ చేయఁదగియుండును. ఒకవర్ణమువారిధర్మములను మఱియొక
వర్ణమువారాచరించఁగూడదు. అతిస్మృతి శ్లో॥ యే వ్యవేతస్వధర్మాశ్చ
పరధర్మే వ్యవస్థితాః, తేషాం శాంతికరో రాజాస్త్వర్గలోకే హీ మ
యతే, పరధర్మో భవే త్త్యాజ్య స్సూరూః పరదారవత్ ॥ తమతమవర్ణ
ములకుఁజెప్పఁబడిన ధర్మములవదలి యెవ రితరధర్మముల నాశ్రయిం
తురో వారిని బ్రభువు శిక్షించఁదగినదనియు నాలాటిప్రభువు స్వర్గఫల
మును బొందుననియుఁ దనభార్యకన్నఁ బాలసౌందర్యముకలదైనను
బరునిభార్య తన కెటుల గ్రహించఁదగనిదో యటులనే తనవర్ణ ధర్మము
లకన్న నితరవర్ణ ధర్మములు నుంచివిగానున్నను దాను గ్రహించఁగూడ
దనియు సీశ్లోకముల యభిప్రాయము. గీతలయందు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ
గూడ నిటులఁ జెప్పియున్నాఁడు. శ్లో॥ శ్రేయీ శ్చ స్యధర్మో విగుణః పర
ధర్మా త్స్వనుష్ఠితాత్, స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయా
వహః॥ కొన్నిగుణములచేతఁ దక్కువైనను స్వధర్మాచరణ ముంచిద
నియుఁ బరధర్మానుష్ఠానము భయంకరమైనదికనుక నాచరించఁగూడ
దనియు నేతల్లోచనాభిప్రాయము గానఁ బరధర్మానుష్ఠానము ముంచిది
కాదు. ప్రతివర్ణమువారును దమధర్మానుష్ఠానము చక్కగాఁ జేసినయె
డల నుత్తమఫలమును బొందుదురు. పరధర్మానుష్ఠానమువలన ఫలము
లేకపోవుటయేకాక యనేకముగాఁ బాపఫల మనుభవింపవలసియుం
డును. అతిస్మృతి. శ్లో॥ అత్మయేసంస్థితో ధర్మే శూదోపి స్వర్గమ
న్నతే॥ శాస్త్రముచేదనకుఁజెప్పఁబడినధర్మమందు శ్రద్ధగలిగియున్న
యెడల శూద్రుడగుఁడ స్వర్గఫలమును బొందును యీ యతిస్మృతి
చెప్పుచున్నది. మహాతేజోవంతుడగు బ్రహ్మ సర్వలోకసంరక్షణకొ

అకు ముఖబాహూరుపాదములనుంచి పుట్టిన బ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూద్రులకుఁ బ్రత్యేకముగఁ గర్మముల సృజించెనని “సర్వస్యాస్యతుసర్వస్యగుప్త్యర్థంసమహాద్యుతిః, ముఖబాహూరుపజ్ఞానాం పృథక్-స్థాన్యాకల్పయ” త్తను మనుస్మృతిశ్లోకము చెప్పుచున్నది.

దీనివలన బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్రులు తమతమధర్మానుష్ఠానములప్పుక చేసినయెడలఁ బరస్పరోపకారోపకారకభావముగలవారలై లోకోపకారులగుటలో సందియములేదని తెలియుచున్నది “లోకనాంతు విప్రుధ్యర్థం ముఖబాహూరుపాదతః, బ్రాహ్మణం క్షత్రియం వైశ్యం శూద్రంచ వినివర్తయ” త్తను శ్లోకముచే మనువు లోకాభివృద్ధికొరకు ముఖబాహూరు పాదములనుంచి బ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూద్రులను బ్రహ్మ సృష్టించినాఁడని చెప్పియున్నాడు. బ్రాహ్మణులు ముఖమునుంచి సృష్టించబడుటవలన జ్ఞానప్రధానులని తెలియుచున్నది. జ్ఞానేంద్రియములగు త్వక్చక్షుశ్రోత్రజిహ్వఘ్రాణములు, ముఖమునందేకదాయుండును. ముఖస్థానము జ్ఞానప్రధానమగుట వలన ముఖమునుంచి సృజించబడిన బ్రాహ్మణులు జ్ఞాన ప్రధానులగుదురుగాన బ్రాహ్మణులమనుష్యజాతికి ముఖస్థానియై సకలవేదశాస్త్రసంపన్నులై యాయాజాతికిఁ దగినరీతిగా జ్ఞానోపదేశముచేయుచు దమకన్న దక్కువవారగు క్షత్రియులవలనఁ బరిపాలనమును వైశ్యులవలన దానపూర్వకముగా ధనేమును శూద్రులవలనఁ దమకుఁ దగినయుపచారములను బొందుచు లోకాభివృద్ధి కనుకూలురగుచున్నారనియు క్షత్రియులు బాహుపులవలన సృష్టించబడుటవలన బలప్రధానులనియుఁ దెలియుచున్నది. శరీరమంతటితోన్న బలముగలవి బాహువులే. బాహులులేనియెడల శరీరమంతబలవత్తరమైనను నేమియుఁ జేయలేదు. ఇతరులవలన నేలాటిబాధయుఁ గలుగఁకుండ బలముగలిగి బాహువులు శరీరము నెట్లుఁగాపాడునో యిటులేనే శరీరరూపమగు మనుష్యజాతికి బాహుస్థానియై యున్న క్షత్రి

యులు వేదశాస్త్రసంపన్నులై తమకుఁ బైదియగుఁ బ్రాహ్మణజాతిని దక్కువగు వైశ్యశూద్ర జాతులను తమజాతివారిని నేవిధమైనబాధలు లేకుండఁ బరిపాలనచేయుచుఁ బై ప్రాహ్మణుల వలనఁ గర్తానుష్ఠాన జ్ఞానోపదేశములను బొందుచుఁ దక్కువజాతివారగు వైశ్యులవలనఁ బన్ను మూలముగా ధనమును సమ్పాదులవలన రాజ్యాంగరక్షత్యాధ్యపకారమును బొందుచు లోకాభివృద్ధిని జేయుదురు.

వైశ్యులు బ్రహ్మయొక్క యూరువులనుంచి సృజింపఁబడుటవలనఁ గర్మనిష్ఠులై సర్వజాతిజీవనాధారమైన ధనసంపాదకకుఁగాను గృహివాశి జ్యోతి వృత్తులుగలవారలై తొడలులేనిది శరీర మెట్లుల ధరించుటకు నీలుగానుండదో ధనసంపాదకము సూర్యస్థానీయమునగు తమజాతిలేనిది శరీరస్థానీయమగు మనుష్యజాతి నిర్వహించుట దుర్లభముగానఁ దమ కిన్న నెక్కువయగు ప్రాహ్మణులకు దానపూర్వముగాను త్కృతియు లకుఁ బన్నుమూలకముగాను ధనము నుపకరించి ప్రాహ్మణులవలన స్వధర్మజ్ఞానోపదేశమును త్కృతియులవలనఁ బరిపాలనమును బొందుచుఁ దమకన్నఁ గ్రిందిజాతివారగు శూద్రులను దమకుండు గోరక్షణవాశి జ్యోతులయం దుపయోగపెట్టుకొని యందుకుఁగాను వారికి సంరక్షణార్థము ధనమిచ్చుచు లోకాభివృద్ధిచేయుదురు. శూద్రులు పైమూఁడు జాతులవారికిఁ దగినపరిచర్యలుచేయుచు ప్రాహ్మణులవలన స్వధర్మజ్ఞానములును త్కృతియులవలనఁ బరిపాలనమును వైశ్యులవలన ధనమును బొందుదురు. ఈ శూద్రులు బ్రహ్మయొక్క పాదములనుంచి సృజింపఁబడిరి. అందువలన శరీరముకుఁ బాదములులేనియెడల నేవిధమైన సంచారము నెట్లుజరుగదో యట్లులే పాదస్థానీయులగు నీజాతివారి వలన శరీరస్థానీయమగు మనుష్యజాతిసంచరించుచున్నది. కావున శరీరమును పాదము లెట్లుల నుపకరించుచు గమనాగమనములకు సహాయములగుచున్నవో యట్లులే మనుష్యజాతి కుపకరించుచు నధిక

సహాయమునుజేయుచు లోకాభివృద్ధికి శూద్రులు పయోగించుచు న్నారు. ఈరీతిగాఁ బరస్పరము నన్నిజాతులవారు నీలోకము దుపకారోపకారకభావముగలవారై సద్గతినిజేసి సుఖతురని మనువుచెప్పిన శ్లోకముయొక్క యభిప్రాయముగాన నాయాజాతివారు తమకు శాస్త్రముచే నిరూపించఁబడిన ధర్మమునుదప్పి యితరధర్మముల నాశ్రయించి కుండ నుండినయెడల నిహపరశ్రేయస్సులఁ బొందుటలో సందియము లేదు. ఆయాజాతికి ధర్మములు మనుధర్మశాస్త్రమందుఁ జెప్పఁబడినవి.

శ్లో॥ అధ్యాపనం చాధ్యయనం యజనం యాజనం తథా, దానం ప్రతిగ్రహంచైవ బ్రాహ్మణానామకల్పయత్॥ ప్రజానామక్షణం దానమిజ్యాధ్యయనమేవచ, విషయేష్వప్రసక్తిస్స క్షత్రియస్య సమాసతః॥ పశూనాంపాలనం దానమిజ్యాధ్యయనమేవచ, పశిష్టిం కురీదంచ వైశ్యస్య కృషిమేవచ॥ షః మేరతుశూద్రస్య ప్రభుఃకర్మ సమాదిశత్, ఏతేషామేవపర్ణాసాం శుశ్రూషా మనసూయయా॥ బ్రహ్మదేవు ఁ వేదశాస్త్రాధ్యయనముచేయుట యితరులచే జేయుచుట శ్రౌతస్మార్తాదికర్మములుచేయుట యితరులచే జేయుచుట దానముచేయుట స్వీకరించుట యను నీయాఱుధర్మములు బ్రాహ్మణులకుఁ గల్పించెను. ప్రజాపతిపాలనము దానముచేయుట వేదాధ్యయనము శ్రౌతస్మార్తకర్మాచరణము విషయాసక్తిలేకుండుట యను నివి క్షత్రియులకుఁ గల్పించెను. పశురక్షణమును దానమును వేదాధ్యయనమును శ్రౌతస్మార్తకర్మానుష్ఠానమును గ్రయవిక్రయాదివ్యాపారమును వడ్డివ్యాపారమును వైశ్యులకుఁ గల్పించెను. పై వర్ణములవారికి సేవచేయుటయే శూద్రులకుఁ గల్పించెను.

బ్రాహ్మణధర్మము.

బ్రాహ్మణుడు వైనఁజెప్పినరీతిగా వేదశాస్త్రసంపన్నుడై శ్రౌతస్మార్తాదికర్మములను జక్కగా నాచరించి యితరులచే వేదాధ్యయనాదులును శ్రౌతస్మార్తాదికర్మములును జేయుచుచు దానప్రతిగ్రహములు

గలవాడై బ్రహ్మవిద్యాపరుడై ధనార్జనపరుడగుగాక యుండుట యుత్తమ ధర్మము. ఈ ధర్మముల మానుకొనిన యన్యవ్యాపారాసక్తునకుఁ బర మార్థభంగము గలుగును. బ్రాహ్మణుకి వేదశాస్త్రాధ్యయనము ప్రభావ మైనది. అన్ని వేదములును జనుపలేకున్న సుశాఖియ వేదాధ్యయన మైనను జేయఁడును. “ఏకాంశాఖా మభివ్యక్త శ్రోత్రియోభవతి” యను శ్రుతి యేక శాఖాధ్యయనమునలనను శ్రోత్రియుడగునని చెప్పుచున్నది. అధమపతుము కొంచెమైనను వేదాధ్యయనముచేసి ధర్మశాస్త్రాదిగ్రంథములును మతగ్రంథములును సభ్యునిచి స్వమతాచారవిరుద్ధపరుడగు గాకయుండునది. వేదాధ్యయనముచేయని యితరాసక్తునకు బ్రాహ్మణ్యముండదని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది.

వశ్యస్యవతి. శ్లో॥ యోఽభ్యర్థ్యద్విబో వేదా నన్యత్ర కురుతే శ్రీ మః, సజీవన్తేన శూద్రీర్వ మాశుగచ్ఛతి సాన్వయః॥ వేదాధ్యయనము చేయక యే బ్రాహ్మణుఁ డితరవ్యాసంగముచేయునో యా బ్రాహ్మణుఁ డీజన్మమందే శూద్రత్వముచుబొందును. వేదమునకు నాలుగుజాతుల వాదిధర్మములును శ్రౌతాదికర్తృభావమును సర్వమును గలదుగాన నావేదములఁ జక్కగా నధ్యయనముచేసినయెడల స్వవర్ణధర్మానుష్ఠాన మందు శ్రద్ధగలిగి యితరవర్ణ ధర్మపరుడగుగాక యిహపరసౌఖ్యముల బొందును. అట్లులగాక యితరవ్యాసంగము గలవాడైనయెడల మనః క్లాశ్రమధర్మములు తెలియక వికల్పబుద్ధిగలవాడై వేదశాస్త్రాదిధర్మములందు శ్రద్ధలేనివాడై నిషిద్ధాచారపరుడై యిహపరశ్రేయస్సులకు దూరమగు. ఇక్కా-లమున మనవారు కొందఱు బొత్తిగా వేదశాస్త్రాధ్యయనాదుల మానుకొని శాస్త్రనిషిద్ధమగు నన్యభాషావిద్యాదులయందు దాసక్తిగలవారలై స్వవర్ణాశ్రమవిరుద్ధధర్మము లాచరించుచు నిటులాచరించుటయే గొప్పయని విజ్ఞులగుచున్నవారు. ఇట్లుగనుటకు వేదశాస్త్రాధ్యయనాదులుచేయక స్వకులాచారములఁ జక్కగాఁ దెలిసి

కొంతక సేదవిద్యలు నభ్యసించి సేవమలముల నిరంతరము దలచుచుం
టయే ముఖ్యకాలము. వేదశాస్త్రములఁజూచుకొని స్వకర్మానుష్ఠాన
ముచేయుచుండిన భుక్తిదుఃఖము, అదుకుఁగా నెత్తరవిద్యల నభ్య
సించక తప్పుకొచ్చినదన నని న్యాయముక దు. పుట్టించిన దేవుఁ డాయు
స్సుగల కాలమునఁ జూపుచు పెట్టకు నా? వేదాధ్యయనాదులచేసిన
నునభ్యాసము గాని యుష్పాదీవాదుగాని యన్యములేకపోవుచున్నారా?
లేదు. బ్రాహ్మణులకి ధర్మములే యెవల భజించుముచేకూడఁ గుఱుం
బపోషణముచేయఁదగును. ఇవి శాస్త్రమిద్దముగాదు. శాస్త్రమతిము.
కూటికొఱకై వేదశాస్త్రాధ్యయనాదులు మానకొని కులాచారము
లకు విరుద్ధముగాఁ జూచుట శాస్త్రవిరుద్ధకర్మాచరణమగును. అల్పకా
లికముగఁ సేతరము పడిపోయినచెట్టికి యాసేకయుగములు మహారా
వాదివర్తకము లచుభవింతుము సంభవించును.

ఈవరీరము పోయినపెటనే రాజావులహానిధమును దలచు
కొని యల్పకాలస్థాయియగు సేతరంబున సభిమానమువిడిచి యేరీతి
నైనను ధర్మవిరుద్ధముగాకుండఁ గుఱుంబపోషణ చేయనొప్పుకొని వేదా
ధ్యయనాది కులాచారపరుడై శ్రౌతస్మార్తాదికర్మానుష్ఠానపరుడైయుం

యుత్తమము. అటుల శ్రౌతస్మార్తాదికర్మపరుడై కాలముగడపు

శక్తుఁడు కాకపోయినను ముఖ్యముగా బ్రాహ్మణునికిఁ గావలసిన

సభాగములగు సంధ్యావందనము రుద్రాధ్యయనము స్వశాఖోపనిష

దీధ్యయనము హరితయజ్ఞ మంత్రములు మొదలగునవి యభ్యసించి సం
స్కృతభాషాజ్ఞానము ముచిగాఁ గలవాఁడై మన ధర్మశాస్త్రగ్రంథ
ములఁ జక్కఁగాఁ జనువకొని శ్రౌతకర్మానుష్ఠానము చేయలేకున్నను స్మార్త
కర్తములనైన నాచరించుచు గులాచారములనైనఁ దప్పకుండ నుండుట
కొంతమాదిది. ఇటులఁ బెద్దలగు ఋషులు కొన్నియాధారములఁ జూపి
యున్నారు. శ్లో॥ శ్రౌతకర్తృ నచేచ్ఛత్ కర్త స్మార్తం సమాచరేత్,

తత్రాప్యశక్తకరణే సదాచారవరో భవేత్ | బ్రాహ్మణాధులు - క్షాత్ర
 పైపతిత్వమువలన శ్రౌతకర్తానుష్ఠానము చేయఁజేయెడల స్మారకత్వాను
 ష్ఠావశ్యునను జేయఁదగినది. సోనసంధ్యానాదనాది వైశ్వదేహాంశకర్తా
 నుష్ఠానము సులభమైయుండునుగాని సంతపఱకైనను జేయఁదగినది. అది
 దును శక్తిలేనియెడలఁ గులధర్మములుగు సదాచారములైనను నాచర
 ణలో నుచుకొనఁదగినది. శ్లో॥ యస్మిన్నేతే యదాచారః పారంపర్య
 క్రమాగతః | వగ్గానాం సాచరాకానాం స సదాచార ఉచ్యతే | ఏతేశ
 మం దేయే బాతివాకికే గుల్చారము సిద్ధితితాతముత్తాతలు మొదలు
 కొని యేకమముగానున్నదో యాయాదేశస్థులగు నాయావర్ణములపా
 రాయా యాచారములుగలిగియున్న నుమ్మయే సదాచా ము. మనము
 మనయాచారముల వదిలి యన్యదేశాచారములు గలవారలముగాఁ
 గూడదు. అట్లులైనయెడల నాచారభ్రష్టులని యనఁబడుకొందుము.
 ఆచారములు తప్పినవెటసే పురుషుఁ, కథర్మము వ్యాపించును.

శ్లో॥ సర్వేషానుపివర్ణానామాచారో ధర్మపాలకః, ఆచార భ్రష్టే
 దేహానాం భవేద్ధర్మః పరాక్షయః | చ్యవజాతులవాకికిని బరంపరాగతమైన
 శాస్త్రీయాచారము ధర్మమును గావించును. ఆ యాచారము వదలిన
 వారికి ధర్మదేవత పరాక్షయమగును. అనగా సద్ధర్మము సరించి యధర్మ
 మాత్రమైయుంచునని యభిప్రాయము. ధర్మనాశినమయినచో బాతిష్ఠా
 కర్యముఁ దద్వారముచ మహాకారవాది నరక ప్రాప్తియుఁ గల్గును.
 ఇందులకుఁ బ్రమాణము భగవద్గీతా ప్రథమాధ్యాయమందుఁ గలదు
 శ్లో॥ ధర్మై నష్టే కులుకృత్స్న మధర్మోభివత్యతే | అధర్మాభివత్య
 త్సౌష్ఠ్యప్రథమాష్ట్యంతి కులస్త్రియః | స్త్రీసుపుష్టాసువాన్వరేయ ఇతితే
 తేర్షసైకరః | సైకరో నిరకాయైవ కులఘ్ననాభి కులస్యచోధత్తము సత్త్వ
 మైనచో సద్ధర్మమువ్యాపించును. అధర్మము వ్యాపించగనే కులస్త్రియకు
 దోషముగలుగును. స్త్రీలు దుష్టులగుటవలన వర్ణసంకరమగును. పద్మపాఠ

ర్యమువలన ధర్మమువదలినవారికిని నాకులస్థులకును సరక ప్రాప్తిగలుగు నని యాశ్లోకముల యభిప్రాయముగాన ధర్మలోపములేకుండ సదాచారపరులైయుండుట మంచిది. శ్లో॥ శిఖాం పుండ్రంచ సూత్రంచ సమయాచారమేవచ, పూర్వైరాచరితంకుర్యా ద్యధా పతితోభవేత్॥ జాట్టు బొట్టు సూత్రము సితర సమయాచారములు ననగా బట్టకట్టుకొనుట మడుగుకట్టుకొని శూద్రాదిస్పర్శలేకుండుట మొదలగు నాచారములన్నియు దమ పూర్వకులగు తండ్రితాతమత్తాత లేరీతినాచరించిరో యారీతినాచరింపవలెను. వేషవిధముగా నాచరించినయెడల బట్టతులగుమరని యేతచ్చోకాధిప్రాయము, ఈలాశిసదాచారములను వదలినయెడల నధర్మవ్యాప్తిగలిగి లోకమందు తామసోగ్రము లధికమగును, వానివలన నిహమం దనేకబాధలును బరమందు సత్యప్రాప్తియు గలుగునుటకు సందియములేదు. ఈకాలములో మనవారు కొందఱు పైనుజెప్పఁబడిన స్వధర్మములను గ్రమక్రమముగా విడువకొని యశాశ్రీ ధర్మాచార పరులగుచున్నారు.

ఈయధర్మాచరణ మధికమగుటవలననే దేశమందు రోగము లధికమగుట పంటలుపండకుండుట మొదలగు బాధలు క్రత్యక్తముగాఁ బ్రజలనుభవించుచున్నారు. ధర్మచుదగ్గినకొలది తామరోగాదిబాధ లధికమగుచునేయుండునుగాన భారతీయులారా! మనవర్ణాశ్రమధర్మముల విడుచుట మంచి గాదు. విడుచుచున్నారాయనిన వినుడు. పైనఁ జెప్పఁబడిన శౌతకర్మములును దేవతాపీతికరములును నగు జ్యోతిష్మయచయన పాండరీకాది క్రతువులు తఱచుగా నెచ్చటను జరుగుటయే లేదుకదా? ఆకర్మములుచేయుట కిక్కాలపువారు సమర్థులుకాకపోయినను స్నానసంధ్యావందన పంచయజ్ఞాది స్మార్తకర్మములనైనను జేయవార లరుదైరికదా? అప్పిలేకున్నను గులక్రమ ప్రాప్తములును శాస్త్రీయములును నగు జాట్టు కట్టు బొట్టు మొదలగు నిరాయాస సా

ధర్మములగు ధర్మములనుగూడ మానుకొనుచున్నారు కదా? అయితే మనవారే ధర్మముల వదలుచున్నారా? జుట్టు పెట్టుకొనుటలేదా? పెట్టుకట్టుకొనుటలేదా? బొట్టు పెట్టుకొనుటలేదా యనిన నిజము. ఈమనులు చేయుచున్నారుకాని కులాచారవిరుద్ధముగా. సశాస్త్రీయముగా జేయుచున్నారు. గోవాదప్రమాణాంశిఖాం. గృహస్థాశ్రమస్థులకు 'గోవు' చాద మొల వెడల్పుగానుండునో యంత కథికముగాకుండ జుట్టుండవలయునని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. ఆచారముగూడ నటులనే కలద. ఇప్పుడు మనవా రిందుకు విరుద్ధముగా నాచరించుటలేదా? కొందఱు జుట్టు బొట్టిగాలేకుండఁ దల బోడించుకొనువారు. కొందఱు జుట్టుగే కుండ బొచ్చుకత్తిరించుకొనువారు. ఇందు వెనుకలఁ గత్తిరింపుజుట్టుగలవారు. ఈరీతి నెన్నెన్నో విచారములఁ బొందుచుండిరి కదా? ఈవికారములు మన కులాచారములయం దెచ్చటనైనను జూచి కాని వినికాని యున్నానా? ఇవి కులవిరుద్ధవ్యాపారములేకదా? వీనివలన నేమి యుపయోగము గలదో విచారించుడు.

ఉపయోగము లేకపోగా బ్రాహ్మణుడో క్రిస్తుమతస్సుడో యే జాతివాడో తెలియకుండఁ దనజాతిధర్మములు గనబడకుండ నీ బొచ్చుకేఁ గప్పబడి చూచిన పెద్దలగువారలందఱకు స్పృశ్యత్వాదిసంబంధములలో సూదేహము గలుగఁజేయుచున్నారు. ఇట్లుఁ జేయుట పులినిజూచి నక్క-వాత పెట్టుకొనెననురీతిగో విమతస్థులగు దేశాంతరీయులరీతిచూచి వారినలెనుండనలెనను సభిప్రాయముతోనా? లేక తనశరీరమునకు విశేష సౌందర్యముగలుగుననియా? చూచినవారు వీరు ప్రభువులని సుతోషించుదురనియా? మొదటిరీతి ముంచిదిగాదు, దేశాంతరీయులతో సమాసముగానుండిన మన కేమి లాభము? వారు మనదేశస్థులుగారు. మన మతాచారములు గలవారుకారు వారినిజూచి మన మతాచారములు మనము వదలుకొనవచ్చునా? ఇది చాలఁ దక్కువతనము. పాక్షికత

మన మెప్పుడు నుండఁగూడదు. లేదవలయుముగూడ నరికాదు. శరీరమున కేవలకరజ్జులవలన సౌందర్యముగలుగునా? జన్మాంతరీయసంస్కారమువలన. నుత్తమశరీరముగలుగవలెగాని మన యెగాములేదు. మన పురాణాదిగ్రంథములలో ననేక సుదర్శనములు వర్ణించబడి యుండిరికాని వారు మత భారవిరుద్ధప్రవృత్తవలన సౌందర్యము సాధించుకొన్నట్లులేదు. వారి పుణ్యవేశేషమువలన నుత్తమశరీరము గలవారయిరి. ప్రవరాఖ్యచరిత్ర యందుఁగూడ దెలిసింపబడెడి ఆయన శుద్ధవైదికధర్మములు గలవాఁడు. శరీరమున కేవలకరములు లేనవాఁడు గదా? ఆలాటిప్రవరాఖ్యని వర్మావయవము దీపతామ్రము వలెనెనని వినుచున్నాముగదా? ఆయనసౌందర్య మెంతిగొప్పదిగా నుండవచ్చును? ఆయన కౌసౌందర్యమిలాటి ఏకారములవలన వచ్చెనగా? లేదు. జన్మాంతరీయకర్మవేశేషమువలన బాహ్య ప్రసంగమున నుద్భవించినది. ఈ ఏకారములు సౌందర్యసంపాదకములనుకొనుట భ్రాంతియే. మూఁజవలయుమును సరికాదు. ఈవలకరజ్జులవలన మూలముచూచియున్న ప్రభువని భయపడువాఁడు లేదు. ప్రభుత్వమానునది బుద్ధిప్రతిభాధైర్యసాహసములవలన సంపాదించిన గొప్పయధికారమునను రాయగలచుండును. శుద్ధవైదికరీతిగానున్నను ఏకారము నుబట్టి ఎన్నడు ప్రభువుగఁబడలచి భయముతో గొరవిత్తురు.

తెలివితెలులలేక యీవెట్టి ఏకారములుగలవారనిజూచి ప్రాజ్ఞులగువా రివివేకియనియు దురభిమానియగునయ్యు. గలపురుషమహిమచే చిచ్చి ఏకారములుగలవాడనియు దలఁతురుగాన నివారణవిచ్ఛలతో నుపయోగములేదు. ప్రాజ్ఞులు సంపత్తు మించరు. తనలోఁబాను గొప్పవాడనెత్తినని యహంకారియగుట కేవల మయిబుద్ధిచలనకాని వేటుకాదు. ఈబుద్ధిచే నీలాటిఏకారములుగలవాడై ఎహంముని జాత్రిభ్రష్టతను బ్రకటింపుచు బరమనిదనంతవరికదాఃఖ్యము లనుభవించుటలో సందియ

ములేనా. కాన ప్రాజ్ఞులగు భారతీయులతోరా! భారతీయధర్మములనాశ
నముచేయకుండనియు నియతచక్రపునకారములు మానుడనియు మతా
చారధర్మముల నాచరించుచును నెత్తిబోడించుట కత్తిరించుకొనుట
మానుడనియు నెల్లరుకును బోధించుడు. నెత్తిబోడించుట మన
మతములో ననాథులగు విత్తతత్వస్థిలముపధర్మము, ఆధర్మము నగు
మీరుచుట మనకు నవ్య. మనస్థితియు మనముతప్పుటయే కలిదోష మ
ధిశమగుటకుఁ గలుగదు. మనకు కలిదోషస్థితులముగాక శాస్త్రీయ
మగు నోచిత ప్రమాణమును భరించుచుగిరి. ఇటులనే వస్త్రధార
ణయు ప్రస్తుత ధర్మధానియు మొదలుగు కులాచారసిద్ధధర్మ
ములు గలిగియున్నవి. ఈవస్త్రధారణాచులనుగూడ గొందఱు విదే
శీయులను విచక్షులను చేసి కేయించున్నారు. కాని యది శాస్త్రవిరు
ద్ధము. నిష్ప్రయోజనము. బ్రాహ్మణసర్వసంపాదకము నగుటలో నది
యములేదు. పురుషు గువారు తమ శాస్త్రధర్మముల నదలి భిన్నధర్మా
సర్తులగుటలకునే స్త్రీలుగూడ విరుద్ధపరలగుచున్నారు. బ్రాహ్మణవితై
తస్త్రీలు కులాచారవిరుద్ధముగా నెఱు ధరించుకొనియు గొందఱు
తెఱు తయించినను మానవాసయుగ గత్తిరిపులుచేయుచుకొనుచును
స్వేచ్ఛాపరతై యున్నారు. సువాసనులగు స్త్రీలుకొందఱు ముంగురుల
గత్తిరించుకొనుట ముఖ్యకేరములుచేకొనుట ప్రారంభించుచున్నారు.
వాకరపాఠాలు తీయుచున్నారు. నొసట గుంకుమపెట్టుట నూఢుచు
న్నారు.

కొందఱు కనుబొమ్మమధ్య సూక్ష్మముగాఁ దిలకించుకొనుచు
న్నారు. కన్నులకుఁ గాటుకమాని సుర్తాలుపెట్టుచున్నారు. రవికలు
మాని జాకట్లు హాఫ్ ఫారములు దొడుగుచున్నారు. కొందఱు పాశ్చాత్య
స్త్రీలవలె గవ్వనులుచేసుకుటకుగూడ సిద్ధపడుచున్నారు. ఈలాటి
శాస్త్రవిరుద్ధధర్మము లాచరించుటకుఁ బురుషులు స్వధర్మములవదలు
టయే కారణము. వారు తమధర్మముల జక్కగాఁ గంపాదుకొనఁగలరు.

ధర్మశాస్త్రముల నాధారముగా నుండల స్త్రీలు కూడఁ బురుషులంబోలి స్వకు
లాచారములను గాక తప్పరు. గానఁ బురుషులగునా రితర శ్రౌతస్తార్త
ద్యధికశాస్త్రానుష్ఠానము చేయు శక్తులుగాకున్నను స్వకులాచారప్రాప్త
మగుజాట్లు బోట్లు కట్టు మొదలగుధర్మములనైనను మార్పుకొనక
యథాశక్తి పానసంధ్యావందనాది కర్మాసక్తుడై యుండఁదగినది. నైది
కశాస్త్రానుష్ఠానముచేయుచుండిన నీకాలమునఁ గుటుంబపోషణ జరుగనేర
దనియుఁబ్రాత్ర నాశవిధముగాసమాధానము చేప్పటయైనది. ఆమార్గము
రుచింభవమున్నను మవకులాచారధర్మములకు లోపముగలుగకుండ యథా
శక్తిగాఁ బ్రాత్రజెప్పిపరీతిగా స్వధర్మపరుడై నితరకాలమందుఁ గుటుం
బపోషణకుఁగాను దాజకీయవిద్య మొదలుగను సాధనములు సంపాదించి
వాసవలు. ధనార్జనచేసికొని స్వకులాచారపద్ధతులఁ దప్పకుండుట కేలా
టితాధాయుఁనుండదని నమ్మఁదగియున్నది. మనవారుకొందఁ జాటుగాక
స్వధర్మములందు హేయబుద్ధిగలవారలై పరధర్మానుష్ఠానసంధ్యానం
దనా ద్యాచారములను మానుకొని తాముమానుటగాక కొన్ని కుయు
క్తులచే శ్రద్ధచే స్వకర్మానుష్ఠానపరులగు నితరులఁ బరిహసించుచుఁ బర
మార్థపక్షము సంపాదించుకొనుచున్నారు. ఈమార్గము మంచిదికాదు.
మౌనవశరీరముగలిగి యందులో సర్వాధికారములుగల బ్రాహ్మణజాతి
వాడై సద్గతిసాధనమును స్వధర్మము ననుష్ఠించుకొండిన జన్తమరణ
ప్రవాహరూపమగునీసంసారమున ననేకతిర్యగాది నీచజన్తములెత్తుచు
ననేకశారవాదిపరకములనుభవింపచుండు బారముగానక వ్యధలమొందు
చుండును. స్వధర్మానుష్ఠానపరుడై శ్రమచే గుటుంబపోషణచేసినను
నష్టానములకలహాడై సంసారములోఁజిక్కిక కృతార్థుడగుటకు సంది
యములేదు.

బ్రాహ్మణజాతివారు స్వధర్మపరులైనయెడల నితరజాతివారు తమ
ధర్మములను పాటించు కనుకనే శంకరభగవత్పాదులవారు బ్రహ్మసూత్ర

భావ్యమందు “బ్రహ్మక్షత్రేహిరక్షితే సర్వంహి రక్షితంభవతి” యశః
 వ్రాసియున్నారు. బ్రాహ్మణ్యక్షత్రీయజాతులు ధర్మములెప్పుడునుటలు
 రక్షించినయెడల సర్వము రక్షించబడునని యేతద్భాష్యాభిప్రాయము.
 భగవంతుడు బ్రాహ్మణజాతికి ధర్మబోధనాధికారమిచ్చియున్నాఁడు.
 బ్రాహ్మణజాతియే స్వధర్మమును వదలినయెడల నితరజాతులవారు వద
 లుటలో సందియమేమి ? బ్రాహ్మణునికి వేదాధ్యయనము వేదాంగీ
 భూత శాస్త్రాధ్యయనము ముఖ్యకర్తవ్యము. అవేదశాస్త్రములుచెప్పు
 రీతి ధర్మానుష్ఠానము చేయఁదగియుండును. తద్విరుద్ధధర్మములమాన
 వలయును. శాస్త్రవిహిత ధర్మములనాయాజాతివారికుదితరీతిగా బోధించి
 వారివారిధర్మములు తప్పకుండ నడచుకొనులాగునఁ జేయఁదగినది.
 మఱబ్రాహ్మణ లీనీతిగా నడచుకొనుచుండు ధేశమందుదుర్భిక్షములు
 రోగ వీడ్పులునుదయించనేరవు. ఇక్కలమున బ్రాహ్మణులాలాటిధర్మముల
 మాని జన్మాదిగా సేచవిద్య లభ్యించి స్వధర్మములు తెలియక తదను
 ష్ఠానము మానుకొని విపరీతధర్మముల నాశ్రయించుటచేతనేయాలాటి
 దుర్భిక్షములు విపరీతరోగములు దేశములందు వ్యాపించుట కవకాశము
 గలిగినది. ఈరోగములకుఁగా నితరచిత్త లెన్ని చేసినను నుపయోగము
 లేదు. మఱిత యభివృద్ధియే యగుచుండును. ధర్మాభివృద్ధిగలిగినఁ దగ్గి
 పోవును. ధర్మమే సర్వజగత్తును గాపాడును. ధర్మమును మనము వదల
 కుండిన నేలాటిబాధయుఁ గలుగదు. కనుకనే “ధర్మో రక్షతి రక్షితః”
 యని పెద్దలు చెప్పుచున్నారు. ధర్మమును మనము గాపాడిన ‘నాధ
 ర్మము మనలనాదటిని రక్షించునని దీనియభిప్రాయము. పూర్వము పాం
 డవు లజ్ఞాతవాసముచేయునపుడు దుర్యోధనుడు వారిని గనుఁగొనలేక
 భీష్ముల వారివద్దకువచ్చి “పాండవులుండుతావు గనుట కుపాయముచెప్పు”
 మనిన భీష్ముడు “పాండవులు ధర్మాత్ములు. ఎప్పుడు స్వధర్మములను వద
 లువారుకారు. వారుండుతావున దుర్భిక్షరోగాదు లుండవు. ధనధాన్య

ములు విశేషముగా నుడువను. అలాటిచోటను నా రున్నారని తెలియనూ" యని చెప్పెను.

ఈవిషయము భారతము దండలుఁ జూచియేయుండును. దీనివలన ధర్మమే దేశాభివృద్ధికిఁ బ్రహసుఖముచేయు గారణమని తెలియుటలో సందియము లేదు కావునఁ దమధర్మములను బ్రాహ్మణులు మానకుండిన నివాసరసుఖములుగలవు. వేదాధ్యయనములు సమగ్రముగాఁ జేసి శ్రోతస్సారాది కర్మానుష్ఠానములయుఁ జేయలేకున్నను గొంతైనను స్వశాఖయవేదాధ్యయనము గలవాఁడై ధర్మభోధకములగు శాస్త్రములను గొంతయైనను దనకుపయోగమగునట్లైనను దెలిసికొని నిత్యము స్నాన సంధ్యాపఠన పంచయజ్ఞాది సుబంధకర్మములయందైనను నిరతుడై కులాచారప్రాప్తముగు విభూతిధారణ వస్త్రధారణ శిఖాధారణ మొదలగు బ్రాహ్మణవిహ్వల భరించియుండినను మనధర్మము లుతగాఁ జేసిరిచవు. బ్రాహ్మణజాతియందుఁ బుట్టినవారి కన్నికర్మములలోను సంధ్యావందనకర్మ మతిముఖ్యమైనది. ఆసంధ్యావందనముచేయని వారిని బ్రాహ్మణుని జెప్పఁదగదుకాన నాసంధ్యావందనకర్మమందు బద్ధుడగులైయుండుట చాల శ్రేయస్కరము. సదాచారపద్ధతులుఁ జక్కగాఁ దెలిసికొనుట బ్రాహ్మణులకు ముఖ్యమైనది. సదాచారము లెత్తజేశాచారానుసారముగా నుండవలయును. శ్లో॥ యస్మిన్ దేశే యదాచారః పారంపర్యక్రమాగతః, వర్ణానాం సాంతరాళానాం స సదాచారఉచ్యతే॥ ఏదేశమం దేలాటియాచారము పారంపర్యక్రమముగాఁ బెద్దలగువారిచే నాచరింపఁబడుచున్నదో యాదేశమం దాచారమే సదాచారమని జెప్పఁబడునని యేతన్నోకాభిప్రాయమని నెనుకవ్రాయఁబడినది. దేశభేదముచే నాచారభేదములు కొన్నిగలవు. ఒకదేశపుటాచారము మఱియొకదేశమందుండువా రొచరించక శాస్త్రవిరుద్ధముగాక పెద్దలకాలక్షునుంచి కలిగియుండు తమదేశీయాచారముగలిగియుండుట నుంచి

ది. ఆయాచారపద్ధతి తెలిసికొనుట యావశ్యకముగాన సంగ్రహముగాఁ బ్రతిదినమును మనమాచరించఁదగిన ముఖ్యధర్మములుకొన్ని యిచట నిరూపించఁబడుచున్నవి.

ప్రతిదివసమందును మనము సూర్యోదయమునకు ముందుగా నాలుగుగడియల ప్రాస్తంభంగా నిద్ర వదలవలెను. సూర్యోదయముకు ముందు బ్రాహ్మముహూర్తమనియు రౌద్రముహూర్తమనియు రెండు కాలములుగలవు. వానిలో మొదటిది బ్రాహ్మముహూర్తము. అనగా బ్రహ్మదేవతాక కాలము. రెండవది రౌద్రముహూర్తము. అనగా రుద్ర దేవతాక కాలము. ఈ కాలములందు నిద్రించుట మంచిదికాదు. శౌనకః శ్లో॥ బ్రాహ్మముహూర్తేచోతాయచింతయేదాత్మనోహితం, గురువిష్ణుం నమస్కృత్యమాతా పిత్రస్తథైవచ॥ యదిచ్ఛేదాత్మనస్సిద్ధిం. యమ స్యాదర్శనంతథా॥ సతతం తేనకర్తవ్యోబ్రాహ్మకాలే, పరీజాగరః॥ బ్రాహ్మముహూర్తేసేవేతాం శయనంయత్రదంపతీ, శ్మశానతుల్యంతద్వేశ్మపి తృభిఃపరివర్జితే॥ పత్యుషకాలే నిద్రాంచ కురుతే సర్వదాతుయః, అశుచింతంవిజాసియా దనర్హస్సర్వకర్మను॥ బ్రాహ్మముహూర్తే యాని ద్రా సామ్రాజ్యాయకారినీ, తాంకరోతితుయోమోహాల్పాదికృచ్ఛేణాశుభ్య త్తి॥ ఇత్యాది స్మృతివాక్యములు జనుడు బ్రాహ్మముహూర్తమందునిద్ర లేచినవాడై తనహితమును జింతించి గురువుకు విష్ణువుకు, దల్లిదండ్రులకు నమస్కరించవలయుననియు యమునిబాధవద్దని కోరువాడును నాత్మసిద్ధినిగోరువాడును నేర్పజును బ్రాహ్మముహూర్తమున శయనింపఁ గూడదనియు బ్రాహ్మముహూర్తమునందు దంపతులు శయనించిన యెడల పారు శయనించిన గృహము, శ్మశానసమమనియు నచ్చటికిఁ బితృదేవతలెప్పుడును రారనియు నా కాలమందు నిద్రించువాడు సర్వదా య పరిశుద్ధుడనియు, గర్హములాచరించుటకర్తవ్యముగాఁదనియు బ్రాహ్మముహూర్తమందు నిద్రించిన నిదివలకుఁ జేసిన పుణ్యమంతయు నశించునని

యు నందుకుఁ బాదకృచ్ఛము ప్రాయశ్చిత్తమనియుఁ దెలుపుచున్నది. ఇందువలన బ్రాహ్మముహూర్తమున నిద్రించఁగూడదని సిద్ధమైనది. ఈనియమము స్త్రీ పురుషులది బ్రాహ్మణులది సమస్తజనులకుఁ గలదు. ఈకాలమందీర్శ్వరధ్యానాదులు చేయఁదగినవి. శ్లో॥ మహాభారత మాఖ్యానం షీతిం గాంచ సరస్వతీం, బ్రాహ్మణాం కేశవంచైవప్రాతరుత్థాయ కీర్తయేత్ ॥ భారతకథను భూమిని గోవును సరస్వతీదేవిని బ్రాహ్మణులను స్మరించఁదగినది.

మఱియు, వారివారి శక్త్యనుసారముగా నిష్ఠదేవతాప్రార్థనాదులు చేయఁదగినవి. తరువాత సర్వాధారమగు భూమిని బ్రార్థింపవలెను. శ్లో॥ సముద్రవనసే! దేవి! పర్వతస్తనమంశితే! విష్ణుపత్ని! సమస్తభ్యం పాదస్పర్శం క్షమస్వమే ॥ సముద్రములను వస్త్రమును ధరించినట్టియుఁ బర్వతములను స్తనములచే నలంకరింపఁబడినట్టియు విష్ణుభార్యయు వైన యో పృథివీదేవి! నీకు నమస్కరించుచున్నాను. నియందు నెనుజేయఁ బోవు పాదస్పర్శను క్షమించుమాయని యేతల్లోకార్థము. ఈశ్లోకమును బ్రతిమనుజుఁడు నిద్రలేచి భూమిమీఁదఁ బాదస్పర్శచేయక పూర్వము చదువఁదగియున్నది. దీనివలనఁ బృథివ్యభిమానదేవత మన యందు దయగలదై తనయందుఁ బాదములనుంచి సంచరించినను నాగ్రహమువదలి కాపాడును. ఈశ్లోకముచే బ్రార్థించక పాదస్పర్శచేసిన యెడలఁ బృథివీదేవి మనయందుఁ గోపముగలదై మన కనుకూలమగు సంచారము గలుగకుండఁ జేయునుగానఁ బ్రతిమానవుఁడు బ్రాతఃకాలమందుఁ బృథివీధ్యానపూర్వకముగాఁ బాదస్పర్శక్షమాపణ కొరవలసి యున్నది. పృథివి జడము గదా! మనము పాదస్పర్శచేసినందువలనఁ గోపముగాని ప్రార్థనవలన ననుగ్రహముగాని యెటులఁగలుగునని నిజము. పృథివి జడయే కాని వాస్తవముగా జడయైన మనశరీరములోపలనుండు జీవుని కెటుల నభిమానముగలదో యటులనే జడమగు పృథివి కభిమాన

1 శ్రీ శ్రీ జగద్గురు విరూపాక్ష స్వామిలవారు.

2 రాజా దేవులపాల వెంకటరావు మహర్షి,

జాగీరుదారుగారు, భవానిపేట.

3 బాకరాజు పరాంకుశరావు దేశములుగారు, యాదవరం

ఈనాటి సామ్యుచ్చేలిందివ చందాదారులు

౧ భవనగిరి సోమయాజులుగారు, డిస్ట్రిక్టు మున్సిపల్ కలెక్టరు
గుంటూరు.

౨ గోవిందరాజుల శ్రీనివాసరావుగారు, జిల్లాకోర్టు క్లర్కు,
గుంటూరు.

3 మల్లాది పున్నయ్యగారు, నర్సరావుపేట.

౪ చించినాడ వెంకటరత్నశాస్త్రిగారు, బెజవాడ.

౫ చంద్రగిరి రాఘవయ్యగారు, పిడుగురాళ్లు.

౬ దండేరాజు లక్ష్మీనరసింహముగారు, పిడుగురాళ్లు.

౭ పెటవర్తి రాజుచెడ్డిగారు, నాళాపురం

౮ పేరూరు రాజలింగముగారు, నాయుడు, చందాయపేట.

౯ దంటు లక్ష్మీకాంతరావుగారు, సుద్దపల్లి.

అభినవసరస్వతి

పత్రికాధికతి:—జానపాటి పట్టాభిరాయశాస్త్రి

ఇ 'యొక మాసపత్రిక, ఇందుఁ బ్రాచీన నవీనాధిప్రబంధములును చాత్కాలికకృతాంతములును విమర్శనములును విద్యావిషయిక పాఠవిషయికశాస్త్రసములును బ్రకటింపఁబడును. శ్రాజనమ్మతములగు తాత్కాలికశాస్త్రసములవలనఁగలుగు శానందముగాక చందాదారులకు నొన్ని గ్రంథములుకూడఁ జలరదును. చందా సం॥ ౩కి రు ౧.౦౦

ఈ కార్యస్థానమున 'వెలకుదొరకు పుస్తకములు.

1 అశ్వయాచార్యనిజయుము	...	0	4	0
2 కరిణీకౌద్ధారిణి [పూర వీరభద్రకవి]	...	0	4	0
3 వాసంతికాపరిణయ నాటకము	...	0	4	0
4 సంసరభ నాటకము	...	0	8	0
5 శమత్కరమంజరి [సింహాద్రి వెంకటాచార్యులు]		0	4	0
6 విరూపాక్షసీతగురువరంపర	...	0	2	0
7 నీతిగీతులు [సుమతికళకమునకు సంస్కృతము]		0	2	0
8 విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దఖండనము, బ్రాహ్మణశబ్దవిచారము		0	2	0
9 విగ్రహారాధనఖండనఖండనము	...	0	4	0
10 చిత్రారుణజ్ఞాతీర్థ విమర్శనము [పత్రికాధికతి]		0	4	0
11 సంగదోషము	...	0	8	0
12 గురిగింజ		0	1	0
13 పులిందావివాహము [పత్రికాధికతి]		0	4	0
14 వత్సలనీతికళకము	...	0	1	0
15 శివానందలహరి [తంగడ రామకృష్ణకవి]		0	4	0
16 లక్ష్మీవిలాసము [రాయసము వెంకటపతి]		0	4	0
17 నర్సాపుపేట శతావధానము [తిరుపతి వెంకటేశము]		0	8	0
18 పశ్యాంపుష్కం	"	0	2	0
19 పశ్యశబ్దవిచారము	"	0	2	0
20 పురశ్చరణము	"	0	2	0
21 శంతనరాజచరిత్ర	..	0	11	0
22 రజన్వలావివాహఖండనము	...	0	8	0
23 వర్ణవృత్త	...	0	4	0
24 స్వర్ణకారవృత్తహారము	...	1	8	0
25 శుద్ధాంధ్రసరిశ్చంద్రచరిత్రము	...	0	10	0
26 తిరుపతి వెంకటేశ్వరతత్వము	...	0	1	0
27 నూతనసహిత-అంధ్రము	...	2	0	0
28 స్కాందమహాపురాణాంతర్గత నాగరఖండము - ప్రథమ				
ద్వితీయాశ్వాసములు	...	...	1	0

అభినవసరస్వతి కార్యస్థానము,

జానపాడు, పిఠుగురాల పోస్టు,

గుంటూరుజిల్లా.